

CEP Phase-2 (2024-25) Class: 10th Subject-English Worksheet-1**Read the passage and answer the questions that follow:**

Wildlife is important for its beauty, economic, scientific and survival value. It helps to maintain the ecological balance of nature. It maintains the food chain. It provides useful products like ivory, leather, honey, tusk etc. We largely depend on wildlife for every elementary requirement in our life e.g. the clothes we wear and the medicines we consume. 'Wildlife' is a term that refers to animals that are not normally domesticated. They are a living resource that will die and be replaced by others of their kind. Wildlife plays an important role in balancing the environment. It provides stability to different natural processes of nature. It plays an important role in food chain. Growing human population is the foremost threat. Then agricultural and cattle, growing cities and pollution are other main pressures on wildlife's natural habitat. In addition to illegal hunting, the decreasing forests are also serious threats to wild life. Wildlife conservation combines all human activities and efforts directed to preserve wild animal from extinction. It involves both protection and scientific management of wild species. Wildlife plays an essential role in the ecological and biological processes that are yet again significant to life. The normal functioning of the biosphere depends on endless interaction among animals, plants and micro-organisms. Preservation of wildlife is important feature in many cultures of the world.

QUESTIONS

1. One of these options is not correct:
  - (a) Wildlife is a threat to human existence.
  - (b) Wildlife has social cultural and economic importance.
  - (c) Wildlife gives things like honey, leather ivory etc.
  - (d) Humans depend on wildlife for every elementary requirement.
2. Which is the primary and the foremost cause of threat to the wildlife?
  - (a) increasing human population
  - (b) agriculture
  - (c) livestock development
  - (d) urban road development
3. Which, according to the passage, is the definition of the Wildlife conservation?
  - (a) to save wildlife from extinction
  - (b) to protect wildlife
  - (c) scientific management of wildlife
  - (d) all of the above
4. Which of these is not a role played by wildlife in human life:
  - (a) balance in environment
  - (b) stability in different natural processes
  - (c) important role in food chain
  - (d) in growth of agriculture
5. The appropriate **HEADING** for the passage can be:
  - (a) role of wildlife in human life
  - (b) conservation of wildlife
  - (c) role of wildlife in human life and its conservation
  - (d) none of the above.

Objective Type Questions

1. The drops were coming from the _____ of the Happy Prince.
2. The son of the seamstress was crying because he wanted to go to Egypt. (True/ false)
3. The poor seamstress was given the _____ by the swallow.
i) gold   ii) sapphire   iii) ruby   iv) oranges
4. Who ordered to pull down the statue of the Happy Prince?
i) Mayor   ii) swallow   iii) seamstress   iv) playwright
5. The statue of the Happy Prince was decorated with diamonds. (True/ false)
6. Who was sent to bring the two most precious things from the city?
i) Mayor   ii) God   iii) angel   iv) match-girl
7. The man in the garret was writing a _____.
8. Modern drugs have decreased the average span of life of human beings. (True/ false)
9. Machines give us more and more hours of _____.
i) hard work   ii) leisure   iii) life   iv) health
10. Name two non-material things mentioned in the lesson.
11. According to the writer, Science is doing 'less than nothing for material things'. (True/ false)
12. Which age group is overcrowded today?
i) childhood   ii) middle age group   iii) upper age group   iv) none of these
13. Science has helped man to live _____.
i) forever   ii) no more   iii) longer   iv) a short life
14. Which illustration was used by the professor of Psychology?
Ans. _____
15. Who declared to give sermon against fear?
i) professor of Psychology   ii) Gilberton Chesterton   iii) Author   iv) Kagawa
16. _____ values are needed in the world today.
17. The author found an elephant when he flung open the door. (True/ false)
18. We should have faith that _____ is always with us.
i) God   ii) somebody   iii) everyman   iv) nobody
19. _____ in God gives us real peace of mind.
i) fear   ii) hatred   iii) faith   iv) anger
20. The signs of richness were everywhere in their house. (True/ false)
21. What did Della buy for Jim as a Christmas gift?
i) jeans   ii) set of combs   iii) watch   iv) watch-chain
22. The proud possession of Jim was _____.
i) salary   ii) Della   iii) gold watch   iv) flat
23. Who did not have enough money to buy a Christmas present?
i) Jim   ii) Della   iii) both of them   iv) none of them
24. Della sold her hair for _____ dollars.
25. What did Jim buy for Della as a Christmas gift?
i) jeans   ii) set of combs   iii) watch   iv) watch-chain
26. Some scholars laughed at Ashtavakra's _____.
i) joke   ii) friend   iii) luck   iv) deformed body
27. In ancient India, the woman was always considered a goddess. (True/ false)

28. Gods went to Lord Vishnu in desperation. (True/ false)
29. Who was losing in the battle between gods and demons? Ans. _____
30. What did Saint Dadhichi advise the gods to make?
i) an arrow   ii) a sword   iii) bones   iv) none of these
31. Shivaji bowed his head before the _____.
i) man   ii) woman   iii) teacher   iv) king
32. What was the name of Phatik's brother?
33. Phatik's uncle lived in _____.
i) Mumbai   ii) Dehradun   iii) Calcutta   iv) Chandigarh
34. Phatik's aunt welcomed Phatik in her home. (True/ false)
35. Phatik's _____ did not like his ways.
i) mother   ii) sister   iii) student   iv) neighbours
36. Phatik wanted to move a _____ from its place.
37. Phatik's last words were "Mother, the _____ have come."
i) friends   ii) aunt and uncle   iii) brother   iv) holidays
38. Moon is the satellite of _____.
i) universe   ii) oceans   iii) Mars   iv) Earth
39. From where do the planets get light?
40. The planets twinkle at night. (True/ false)
41. All the hollows of the earth were filled with _____ when it rained heavily.
i) dust   ii) snow   iii) water   iv) light
42. How many years did the Earth take to cool down?
i) thousand   ii) millions   iii) hundred   iv) none of these
43. Planets have natural satellites. (True/ false)
44. What is liberty?
i) personal affair   ii) social contract   iii) both of these   iv) none of these
45. What was the author reading during the journey?
46. We should interfere in the liberty of others. (True/ false)
47. The stout old lady was walking in the middle of _____.
i) road   ii) pavement   iii) railway track   iv) none of these
48. The policeman at Picadilly Circus is the symbol of _____.
i) liberty   ii) tyranny   iii) anarchy   iv) none of these
49. A reasonable consideration for the _____ of others is the foundation of social conduct.
i) duties   ii) friends   iii) rights   iv) relatives

1. Look at the poster carefully and answer the questions that follow:

POLLUTION

A THREAT TO MANKIND

CAUSES

- Deforestation
- Smoke of Vehicles & Factories

EFFECTS

- Global Warming
- Ecological Imbalance

COME TOGETHER. CURE TOGETHER

STOP, THINK AND ACT

- Optimisation of Resources

GO GREEN

- Utilisation of Solar Energy
- Afforestation

GO CLEAN

ISSUED BY-ENVIRONMENT AWARENESS CLUB

1. What is pollution to mankind?

- a) a boon
- b) a threat
- c) a curse
- d) everything to mankind

2. What are the major causes of pollution?

- a) deforestation
- b) smoke of vehicles
- c) waste and harmful material of factories
- d) all of the above

3. How can pollution be stopped?

- a) by planting trees and plants
- b) by reducing smoke and wastage
- c) by using solar energy
- d) all of the above

4. What should be our immediate actions?

- a) optimization of resources
- b) utilization of solar energy
- c) afforestation
- d) all of the above

5. This poster is based on the theme:

- a) global warming
- b) pollution
- c) deforestation
- d) environment protection

Q2. Write the central idea of the poem 'Razia, The Tigress.'

.....

.....

.....

.....

.....

Q3. Write the central idea of the poem 'Where the Mind is Without Fear.'

.....

.....

.....

.....

.....

Q4. Write the central idea of the poem 'Character of a Happy Man.'

.....

.....

.....

.....

.....

Q5. Read the stanzas below and answer the questions that follow:

(a) Sceptre and Crown

Must tumble down,
 And in the dust be equal made
 With the poor crooked scythe and spade.

i. Name the poet and the poem.

---

ii. Who are equal before death?

---

iii. What does the expression 'scythe' and 'spade' stand for?

(b) What need, what need?' said Pertab Singh,

And bowed his princely head.
 'I have no caste, for I myself
 Am bearing forth the dead.

i. Name the poet and the poem.

---

ii. What was the need that Pertab Singh referred to?

---

iii. Who is 'the dead' referred to in the last line?

Q.6. Match the poem with its poet:

Poem	Poet
1. Character of a Happy Man	a. Keki N. Daruwalla
2. Death the Leveller	b. Sir Henry Newbolt
3. A Ballad of Sir Pertab Singh	c. Rabindranath Tagore
4. Razia, the Tigress	d. Sir Henry Wotton
5. Where the Mind is Without Fear	e. James Shirley

CEP Phase-2 (2024-25) Class: 10th Subject-English Worksheet-3

Read the passage and answer the questions that follow:

Books are a treasure of knowledge, learning new skills and also of entertainment. We find books in various forms around us from magazines to novels to academic books. They have managed to create a category for just the needs of every individual. Books were not easily available in the past. Today they are in plenty. The development of printing technologies has made books cheaper. Now they are more easily available to all. Reading leads to the development of the individual. The first and most important benefit of reading books is the development of language. It builds vocabulary and improves our understanding of words. The second is the development of mental abilities especially at the young age. This develops and keeps active creative skills. This reading helps us develop a viewpoint on social issues, and enable us to solve them. This contributes to one's social development. Books not only provide knowledge, they also entertain. There is a book suiting everybody's taste. So they are a good way to be free from the worries of everyday life. It helps in keeping the brain healthy. Having a regular reading habit can be helpful to us in the long run to keep us updated and relaxed.

QUESTIONS

1. According to the first para, which of these points about books is not correct?
  - (a) Books are a treasure of knowledge, learning and of entertainment.
  - (b) Books are a treasure of wealth.
  - (c) Books, around us, are in various forms.
  - (d) They have managed to create a category to suit to the needs of every individual.
2. What effect has the development of printing technologies made on books?
  - (a) Books are easily available
  - (b) They are in plenty.
  - (c) Books have become cheaper.
  - (d) All of the above
3. Books lead to all of these developments excluding one:
  - (a) Development of language
  - (b) Social development
  - (c) Mental development
  - (d) Physical development
4. With the development of mental abilities, the books help the reader to:
  - (a) develop a viewpoint on various issues
  - (b) understand and have solution of various issues concerning them.
  - (c) develop and keep active the creative energies.
  - (d) none of the above
5. Books not only provide knowledge, they also do one of these works:
  - (a) entertainment of the reader
  - (b) books free the reader from worries of everyday life
  - (c) keeping the brain of the reader healthy.
  - (d) occasional reading keep the reader updated and relaxed.

Vocabulary

I. **Give one word for many in the given space.**

- A bunch of flowers _____
- A piece of machinery used for mathematical calculations _____
- A list of names of books _____
- A place where you can buy drinks and simple meals _____
- Assembly of listeners _____
- A girl who is about to be married _____
- Art of beautiful writing _____
- The place for keeping birds _____
- Life story of a person written by himself _____
- A Vehicle that carries sick and wounded _____

II. Match the idiom with its meaning from the given box and frame a sentence in the space provided.

miser, beyond one's comprehension, to avoid a direct statement, false tears, simple and pure water, at a great speed, on equal level, aristocratic, valuable thing, only pretence, continuously, all powerful, probable, very easy, an altogether favourable position

Idiom	Meaning	Sentence
At par	_____	_____
By leaps and bounds	_____	_____
An eye wash	_____	_____
As easy as ABC	_____	_____
Apple of one's eye	_____	_____
All in all	_____	_____
On the cards	_____	_____
Close fistted person	_____	_____
To beat about the bush	_____	_____
A bed of roses	_____	_____
All Greek	_____	_____
Adam's ale	_____	_____
Blue blood	_____	_____
At a stretch	_____	_____
Crocodile tears	_____	_____

III. Pick out the correct word to complete the following sentences:

1. The _____ drops on the rose flower make it more beautiful. (dew/due)
2. Can you _____ this stick? (break/ brake)
3. He forgot to take today's _____ of medicine. (dose/doze)
4. Corona is a dangerous _____. (decease/ disease)
5. It is a good habit to write _____. (dairy/ diary)
6. He _____ his hair black. (dyed/ died)
7. It is an _____ of 30 degree.(angle/ angel)
8. A painter is an _____ (artisan/ artist)

IV. Correct the following sentences and rewrite them in the space provided.

1. These cattles are mine. _____
2. One of my friend is a teacher. _____
3. Megha is my oldest daughter. _____

- 4. Tom is wise for his age. _____
- 5. I forgot to wish you at your birthday. _____
- 6. There are plenty of fish here. _____

Letter Writing: Personal letters

- 1. You are Rajiv living at Queens Hostel, International School, New Delhi. Write a letter to your father requesting him to permit you to join an educational tour to South India, conducted by your school.

- 2. Write a letter to your cousin Pulkit inviting him to spend his winter break with you. You are Rohan and you live at 24, Mall Road, Shimla.

- 3. You are Monu and you live at 51, Central Town, Nangal. Write a letter to your father who is away on a long tour, giving him home news.

CEP Phase-2 (2024-25) Class: 10th Subject-English Worksheet-4

1. Look at the poster carefully and answer the given questions.

Playing with Them
Presents
THE BOOK FAIR
LIL EDITION

The coolest pre-owned and new imported books
For kids, 0-10 years

With quality so good and prices as cheap as chips, u cant blame us, if we end up in a book riot

21st, 22nd and 23rd Oct 2016, 2pm onwards
At Play Gym, Kalyan Nagar
Contact: 1234567890
Fb Group: Playing With Them

- Q. 1. What does 'LIL EDITION' refer to?
a. book fair   b. variety of books   c. books for kids   d. limited books
- Q. 2. Why could the books cause a book riot?
a. They are new and imported   b. They are popular ones
c. Due to their low prices   d. They are pre-owned
- Q. 3. Pre-owned books means....
a. good quality books   b. primary books   c. second hand books   d. unused books
- Q. 4. Complete the given sentence by choosing the correct idiom.
I bought this dress from a street market. It was _____.
a. as large as life   b. as flat as a pancake   c. as cheap as chips   d. as right as rain
- Q. 5. What kinds of books were not available in the book fair?
a. New   b. imparted   c. used   d. expensive

Practice Set 1

Do as directed:

- Fill in the blanks with suitable determiners:
Mr Sharma went to bazaar and bought _____ honey from _____ shop.
- Fill the blanks with suitable modal:
a) He _____ not help laughing.
b) You _____ do as you are told.
- Fill the blanks with suitable prepositions:
a) I prefer tea _____ coffee.
b) He has no taste _____ music.
- Combine the following sentence with the conjunction given in the bracket:
This is the house. Sanjeev built it. (that) _____
- Identify the subordinate clause and name it:
Where there is a will there is a way. _____
- Complete the following sentence using the non-finite form of the verb given in the bracket:
This rent is quite reasonable for a well _____ (furnish) house.

7. Change the voice:

Kindly grant me leave. _____

8. Change the narration:

She said, "What a lovely scene!" _____

9. Change the tense:

I do not trust you. (Change into Past Indefinite Tense)

10. Punctuate the following:

we want help not sympathy _____

Practice Set 2

Do as directed:

1. Fill in the blanks with suitable determiners:

Rosy sat on _____ bench in _____ garden.

2. Fill the blanks with suitable modal:

a) He _____ lift this bag easily. (can/ should) (showing ability)

b) It _____ be true. (may/might) (very unsure)

3. Fill the blanks with suitable prepositions:

a) In modern times, books are being published _____ very large numbers

b) _____ all subjects under the sun.

4. Combine the following sentence with a suitable conjunction.

_____ did I reach the station _____ the train left.

5. Identify the subordinate clause and name it:

I want to confirm if he has a hand in it.

6. Complete the following sentence using the non-finite form of the verb given in the bracket:

a) He was first _____ (arrive)

b) She likes _____ rice. (eat)

7. Change the voice:

They will follow my advice. _____

8. Change the narration:

The mother says to her children, "You are making mess."

9. Identify the tense and name it.

They have done their work. _____

10. Punctuate the following:

He asked me why I was crying. _____

Practice Set 3

Do as directed:

1. Fill in the blanks with suitable determiners:

My friend does not want _____ interference in _____ life.

2. Fill the blanks with suitable modal:

a) You _____ not hurry; there is plenty of time.

b) It _____ be true. (may/might) (very unsure)

3. Fill the blanks with suitable prepositions:

He was really a man _____ letters but unfortunately he was blind _____ one eye.

4. Combine the following sentence with a suitable conjunction.

a) Sonu is a coward _____ his brother is very brave. (and/ but)

b) Ram _____ Sham went to the market. (and/ but)

5. Identify the subordinate clause and name it:

Who knows what may happen tomorrow?

6. Complete the following sentence using the non-finite form of the verb given in the bracket:

- 1) Every miser hates _____ money. (spend)
- 2) The children seemed _____ on seeing the giant. (frighten)

7. Change the voice:

I know his ways. _____

8. Change the narration:

The doctor said to me, "What is your problem?"

9. Fill in the blanks with the Present Continuous form of the verbs given in brackets:

I _____ notes. (not take)

10. Punctuate the following:

may i come in sir

ADVERTISEMENTS

- 1. Advertise 'Orient Pen'.

- 2. Draft an advertisement for 'Tip-Top Beauty Parlour'.

- 3. Draft an advertisement for 'High Life Furniture House'.

CEP Phase-2 (2024-25) Class: 10th Subject-English Worksheet-5

Read the passage and answer the questions that follow:

Many animals are able to communicate with each other very well .But none of them can talk as we do. That is, no animals use words. Birds cry out and make sounds that other birds understand. Animals use smell, movement and sounds to show joy or anger or fear. Human speech is a very complex process. No animal can perform it. One reason can be that we use all speech organs together to make sounds to speak words. To speak vowels and consonants, our vocal chords shiver. Our lips, teeth and tongue move. It is something that animals cannot do. They cannot produce words to make a sentence. Animals can't talk for another reason too. This is more important one. Words are only labels for objects, actions, feelings and ideas. The human brain uses words to mean these labels. The brain arranges them in a certain way to communicate something. This requires intelligence and that no animals have. So, they can't talk the way people do.

QUESTIONS

1. By which of the following ways do some of the animals and birds communicate:

- (a) by crying and making sounds   (b) by smell
(c) by different movements   (d) by all of these

2. Why can't animal perform speech?

- (a) Speech is a very complex process.
(b) Animals can't use all speech organs together.
(c) Animals cannot produce words.
(d) all of these

3. When humans talk which of following actions do not take place?

- (a) Their vocal chords shiver.
(b) Their lips, teeth and tongue move.
(c) Their brain arranges the words in a certain way to communicate something.
(d) The animals and birds make sound.

4. Words are only _____ for objects, actions, feelings and ideas.

- (a) labels   (b) representatives   (c) expressions   (d) meanings

5. Human speech is a very complex process. Which of following words in not the synonym of the underlined word:

- (a) complicated   (b) easy   (c) difficult   (d) tricky

Grammar

Fill in the blanks with suitable determiners:

1. Mr. Sharma went to bazaar and bought _____ honey from _____ shop.
2. In my last summer vacation I went to _____ historical place. It was _____ very beautiful place.
3. Chandigarh is _____ capital of Punjab. It is _____ favourite city.
4. I have _____ friend who looks as stupid as _____ owl.
5. _____ poor peasant went off early in _____ morning to plough.
6. My grandmother was _____ old lady. _____ parents left me with her.
7. Rosie sat on _____ bench in _____ garden.
8. Ram opened _____ bag and spread out _____ articles.
9. India is _____ great country. We are proud of _____ rich heritage.
10. There are _____ languages spoken in my country.
11. Delhi is _____ capital of India.
12. Pandit Jawahar Lal Nehru was _____ first Prime minister of Independent India.

Fill in the blanks with suitable conjunctions from the box.

1. The thief was caught red handed..... stealing a jewellery box.
2. ....I was a young, I used to travel a lot.
3. .... did I reach the station, ... the train left.
4. I was pained to hear about your problem, ... you should not worry.
5. He is hard working ..... intelligent.
6. There is hardly any party or function ..... music is not played.
7. I could not contact him ..... he was ill.
8. Mohan tried to talk to him..... he gave no response.
9. My sister ..... I managed the shop.
10. He is ..... weak ..... he cannot walk.

when , but , where, and , so, that, while, because, no sooner than, as well as, although
--

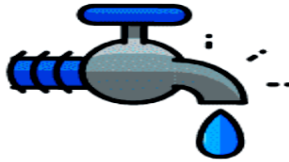

1. Read the given poster carefully and answer the questions

water crisis

783 million

people do not have access to clean and safe water worldwide.

1 in 9 people

world wide do not have access to safe and clean drinking water.

443 million

school days are lost each year due to water-related diseases.

80% of illnesses

are linked to poor water and sanitation conditions in developing countries.

319 million

people in Sub-Saharan Africa are without access to improved reliable drinking water sources.

Over 1/2

of the developing world's primary schools don't have access to water and sanitation facilities.

Questions

- How many people do not have access to clean and safe water world wide?
a) 783 million   b) 738 million   c) 873 million   d) 378 million
- How many people in the Sub-Saharan Africa do not have access to reliable drinking water source?
a) 300 million   b) 1 in 9 people   c) 443 million   d) 319 million
- 443 million _____ days are lost each year due to water related diseases.
a) work   b) school   c) health   d) running
- What is the % age of illness that is linked to the poor water and sanitation conditions in the developing countries?
a) 80%   b) 90%   c) 70%   d) 65%
- How many primary schools of the developing world do not have access to water and sanitation facilities?
a) 1/2   b) 1/3   c) 1/4   d) 1/6

Notice Writing

1. You are Mohan Kumar, Sports Secretary, Parvati Jain School, Jalandhar. Some old sports goods have to be put on sale to collect money for donation to the poor cancer patients. Draft a notice inviting the students to help by buying these goods.

2. A notice is to be prepared for putting up on the students' notice board informing them about school inspection to be held on 16th April, 20... It is from Seema Mittal, Principal, Government School, Sirhind.

3. You are the President of Lila Residents Association, Tilak Nagar Delhi. You want to hold a meeting against frequent power failure in the colony. Write a notice to invite the residents of the colony to attend the meeting.

CEP Phase-2 (2024-25) Class: 10th Subject-English Worksheet-7

Fill in the blanks with suitable prepositions with the help of given hints.

to, for, of, in, from, between, among, under, on, into, with, towards, without

1. The dowry system degenerated ..... an evil custom.
2. Cricket is a game known ..... its wonderful glories.
3. In modern times, books are being published _____ very large numbers _____ all subjects under the sun.
4. It is ..... the very nature ..... adversity ..... bring out the best from man.
5. Mr. Blacksmith is known ..... me.
6. He is really a man ..... letters but he was blind..... one eye.
7. I looked _____ the portrait _____ a lady hanging _____ the wall.
8. Mr. Blacksmith was sitting _____ his wife and son _____ the photograph.
9. Life is not a bed ..... roses but a bed ..... thorns.
10. We should not underestimate ourselves and move _____ the destination _____ any doubts or fears.
11. Literal translation _____ a sentence sometimes spoils the spirit _____ the language and sounds funny.
12. Positive thoughts are the wings ..... success.
13. One should always look _____ the positive side _____ life.
14. Always hope _____ the best and believe _____ God.
15. God is too great _____ ask _____ the price He has bestowed _____ us.
16. Dreams have been the topic _____ discussion _____ men _____ centuries.
17. We must love our country _____ the bottom _____ our heart.
18. We belong ..... a country which is known ..... its culture and traditions.
19. Once there lived a hermit ..... a forest.
20. The position and status of women _____ society has been changing _____ time _____ time.

Fill in the blanks with the correct non-finite form of the verb given in the bracket.

1. _____ (speak) is more difficult than _____. (read)
2. I am tired of _____ (do) this work.
3. They saw me _____ (cross) the road.
4. Some people love _____ (climb) mountains.
5. _____ (swim) is a good exercise.
6. I have come _____ (see) the Principal.
7. He was too tired _____. (run)

Pick out the subordinate clauses from the following sentences and name them.

1. That Mohan was a doctor was not known to me.

2. She is the girl who helped me.

3. If it rains, we shall stay indoors.

4. As you sow, so shall you reap.

5. I remember the village where I was born.

Letter Writing: Business letters

1. Write a letter ordering some sports goods to the firm, M/s Avtar Singh and Sons at Jalandhar. You are Prabhjot Kaur, studying at Government High School, Nawan Shahr.

Sub: _____

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Practice Sheet-1

1)'प्रति+एक' की उचित संधि निम्नलिखित में से चुनें।

क) प्रतिएक   ख) प्रतिक   ग) प्रत्येक   घ) प्रतएक

2)'मुनीश' शब्द का संधि विच्छेद चुनें।

क) मुनी+श   ख) मु+नीश   ग) मू+निश   घ) मुनि+ईश

3) स्वर संधि के कितने भेद हैं?

क) तीन   ख) चार   ग) पाँच   घ) छह

4)'सबको प्रिय' समास विग्रह के लिए समस्तपद चुनें।

क) सबप्रिय   ख) सबकोप्रिय   ग) सभीप्रिय   घ) सर्वप्रिय

5)'आरामकुर्सी' का समासविग्रह चुनें।

क) आराम के लिए कुर्सी   ख) आराम से कुर्सी   ग) आराम की कुर्सी   घ) आराम को कुर्सी

6) तत्पुरुष समास के कितने भेद हैं?

क) तीन   ख) चार   ग) पाँच   घ) छह

7)'पराया' की भाववाचक संज्ञा चुनें।

क) परायी   ख) परायापन   ग) पराये   घ) परायाता

8)'मानव' की भाववाचक संज्ञा क्या होगी?

क) मानवी   ख) मानवों   ग) मानवपन   घ) मानवता

9)'किसान' का उचित पर्यायवाची चुनें।

क) कृषक   ख) मजदूर   ग) मिस्त्री   घ) कारीगर

10)'दोस्त' का पर्यायवाची चुनें।

क) औरत   ख) रसना   ग) वासर   घ) मित्र

उत्तर तालिका :- 1) ग) 2) घ) 3) क) 4) घ) 5) क) 6) घ) 7) ख) 8) घ) 9) क) 10) घ)

1) निम्नलिखित पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़ें तथा पूछे गए बहुवैकल्पिक प्रश्नों के उत्तर दें :-

बसों मेरे नैनन में नंद लाल।

मोहनि मूरति साँवरी सूरति नैना बनै बिसाल।

मोर मुकुट मकराकृत कुंडल अरुण तिलक दिए भाल।

अधर सुधारस मुरली राजति उर वैजन्ती माल ।

छुद्र घंटिका कटि तट सोभित नुपूर शब्द रसाल

मीरा प्रभु संतन सुखदाई भक्त बछल गोपाल।।

प्र:- (i) प्रस्तुत पद्यांश किसकी रचना है?

(क) तुलसीदास   (ख) मीराबाई   (ग) रहीम जी   (घ) हरिवंश राय बच्चन

प्र:-(ii) मीरा किसे अपने नयनों में बसाना चाहती हैं?

(क) नंद को

(ख) श्रीकृष्ण को

(ग) श्री राम को

(घ) सभी को

प्र:-(iii) श्री कृष्ण के कानों में किस प्रकार के कुंडल शोभा बढ़ा रहे हैं?

(क) मछली की आकृति के

(ख) मोर की आकृति के

(ग) मकर की आकृति के

(घ) उपर्युक्त में से कोई नहीं

प्र:- (iv) उपर्युक्त दोहे में आए 'अधर' शब्द का क्या अर्थ है ?

(क) बीच में

(ख) हाथ

(ग) इधर

(घ) होंठ

प्र:- (v) उपर्युक्त पद्यांश का केंद्रीय भाव क्या है ?

(क) अपने आराध्य श्री कृष्ण जी को भक्त वत्सल बताना

(ख) श्री कृष्ण की प्रशंसा करना

(ग) श्री कृष्ण को अपने नयनों में बसाना

(घ) उपर्युक्त सभी।

2) निम्नलिखित पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़ें तथा पूछे गए बहुवैकल्पिक प्रश्नों के उत्तर दें :-

मेरे तो गिरिधर गोपाल, दूसरो न कोई।

जाके सिर मोर मुकुट, मेरो पति सोई।

तात मात भात बंधु, आपनो ना कोई।

छांड़ि दई कुल की कानि, कहा करै कोई।

संतन ढिग बैठि बैठि, लोक लाज खोई।

अँसुअन जल सींचि सींचि, प्रेम बेल बोई।

अब तो बेलि फैल गयी, आनंद फल होई।

भगत देखि राजी भई, जगत देखि रोई।

दासी मीरा लाल गिरिधर, तारौ अब मोही ॥

प्र:-(i) श्री कृष्ण ने कौन सा पर्वत धारण किया था ?

(क) विन्ध्याचल

(ख) हिमालय

(ग) गोवर्धन

(घ) सतपुड़ा

प्र:- (ii) श्रीकृष्ण ने सिर पर कौन-सा मुकुट धारण किया है?

(क) चाँदी का

(ख) सोने का

(ग) मोर के पंखों का

(घ) हीरे का

प्र:- (iii) उपर्युक्त पद्यांश में आए 'कानि' शब्द का क्या अर्थ है?

(क) कान्हा

(ख) मर्यादा

(ग) डर

(घ) उपर्युक्त सभी

प्र:-(iv) मीरा ने कृष्ण से कौन-कौन से नाते जोड़े हैं ?

(क) पिता

(ख) भाई

(ग) माता

(घ) उपर्युक्त सभी

प्र:- (v) इस पद्यांश का केंद्रीय भाव क्या है?

(क) मीराबाई द्वारा श्रीकृष्ण को अपना सर्वस्व अर्पित करना

(ख) रिश्तों का महत्व बताना

(ग) सत्संगति का महत्व बताना

(घ) उपर्युक्त में से कोई भी नहीं

उत्तरमाला:- पद्यांश - 1} i) ख ii) ख iii) ग iv) घ v) घ

पद्यांश - 2} i) ग ii) ग iii) ख iv) घ v) क

निम्नलिखित पंजाबी के गद्यांशों का हिंदी में अनुवाद करें।

1. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਚਰਣ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲਾਵਟ, ਅਨਿਆ, ਸਿਫਾਰਿਸ਼, ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੂਪੀ ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਨੁਵਾਦ:- ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਚਰਣ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲਾਵਟ, ਅਨਿਆ, ਸਿਫਾਰਿਸ਼, ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੂਪੀ ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਅੱਜ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਇਸ ਕਦਰ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦਾ ਘਰ - ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ:- ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਅੱਜ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਘਰੇਲੂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੇਂ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂਆਂ ਕੇ ਮੂਲਯ ਇਸ ਕਦਰ ਬਢ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਧਨ ਵਰਗ ਕੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਕਾ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੋ ਗਯਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰਾਤਿਸ਼ੀਘ੍ਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕੋ ਘਟਾ ਕਰ ਲੋਕਾਂ ਕੋ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹਿਏ।

3. ਹਰ ਸਾਲ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਤੰਬਾਕੂ ਮੁਕਤ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ - ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਬਾਕੂ ਨੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੰਬਾਕੂ ਨੇਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਈ ਨਾਮੁਰਾਦ ਅਤੇ ਲਾਇਲਾਜ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ, ਦਮਾ, ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੋਗ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਨੁਵਾਦ:- ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਵਰ੍ਹੇ 31 ਮਈ ਕੋ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਤੰਬਾਕੂ ਮੁਕਤ ਦਿਵਸ ਮਨਾਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਤਥਾ ਗੈਰ- ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਆਂ ਕੀ ਆਰ ਸੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋ ਤੰਬਾਕੂ ਕੇ ਸੇਵਨ ਸੇ ਹੋਨੇ ਵਾਲੇ ਰੋਗਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਗਰੂਕ ਕ੍ਰਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਤੰਬਾਕੂ ਕੇ ਸੇਵਨ ਕੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸੇ ਨਾਮੁਰਾਦ ਤਥਾ ਲਾਇਲਾਜ ਰੋਗ ਲਗ ਜਾਤੇ ਹਨ ਜਿਨਮੇਂ ਕੈਂਸਰ, ਦਮਾ, ਚਮੜੀ ਕੇ ਰੋਗ, ਫੇਫੜੀ ਕੇ ਰੋਗ ਤਥਾ ਅਨਯ ਅਨੇਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Practice Sheet-2

1. 'उपकार को मानने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) उपकारी (ख) कृतज्ञ (ग) स्वार्थी (घ) कृतघ्न
2. 'अवसर के अनुसार बदल जाने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) अवसरवादी (ख) अनादि (ग) साकार (घ) कृतघ्न
3. 'अचानक होने वाली घटना या बात' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) निराकार (ख) अपार (ग) साकार (घ) आकस्मिक
4. 'अपना मतलब निकालने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) उपकारी (ख) डाकिया (ग) स्वार्थी (घ) दर्शक
5. 'आंखों के सामने होने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) सामने (ख) पीछे (ग) प्रत्यक्ष (घ) भागना
6. 'ईश्वर में विश्वास रखने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) विश्वासी (ख) आस्तिक (ग) अविश्वासी (घ) श्रोता
7. 'उपकार को न मानने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) उपकारी (ख) अनुपकारी (ग) अपना (घ) कृतघ्न
8. 'आलोचना करने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) आलोचक (ख) बुरा (ग) अच्छा (घ) अनादि
9. 'आगे या भविष्य की सोचने वाला' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प चुन्नी?
(क) नासिक (ख) अपार (ग) सोचने वाला (घ) दूरदर्शी
10. 'ऊपर कहा गया' अनेक शब्दों के लिए एक शब्द का सही विकल्प क्या होगा?
(क) ऊपर लिखा (ख) उपर्युक्त (ग) निम्नलिखित (घ) दूरदर्शी

उत्तर तालिका :- 1. (ख) 2. (क) 3. (घ) 4. (ग) 5. (ग) 6. (ख) 7. (घ) 8. (क) 9. (घ) 10. (ख)

1) निम्नलिखित पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़ें तथा पूछे गए बहुवैकल्पिक प्रश्नों के उत्तर दें :-

वे गोधन के धनी उदार ,

उनको सुलभ सुधा की धार ,

सहनशीलता के आगर वे श्रम सागर तरते हैं।

हम राज्य लिए मरते हैं ।

यदि वे करें ,उचित है गर्व ,

बात बात में उत्सव - पर्व ,

हमसे प्रहरी रक्षक जिनके , वे किस से डरते हैं ?

हम राज्य लिए मरते हैं।

प्र:-(i) प्रस्तुत पंक्तियाँ कौन सी कविता में से ली गई हैं ?

(क) जड़ की मुस्कान (ख) हम राज्य लिए मरते हैं (ग) गाता खग (घ) पदावली

प्र:-(ii) इस कविता में उर्मिला किसकी प्रशंसा कर रही है ?

(क) सैनिकों की (ख) नेताओं की (ग) राजाओं की (घ) किसानों की

प्र:-(iii) किसान किस प्रकार परिश्रम रूपी समुद्र को तैर कर पार करते हैं ?

(क) वाद-विवाद से (ख) बिना परिश्रम के (ग) सहनशीलता से (घ) उपर्युक्त में से कोई भी नहीं

प्र:- (iv) इस पद्यांश में आए 'प्रहरी' शब्द का क्या अर्थ है ?

(क) किसान (ख) रक्षक (ग) पहरेदार (घ) उपर्युक्त में से कोई भी नहीं।

प्र:- (v) इस पद्यांश का मूल भाव क्या है ?

(क) राजाओं के जीवन की प्रशंसा करना (ख) किसानों के जीवन की प्रशंसा करना
(ग) उत्सव मनाने की शिक्षा देना (घ) इनमें से कोई भी नहीं।

2) निम्नलिखित पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़ें तथा पूछे गए बहुवैकल्पिक प्रश्नों के उत्तर दें :-

करके मीनमेख सब ओर,
किया करें बुध वाद कठोर,
शाखामयी बुद्धि तजकर,
वे मूल धर्म धरते हैं।
हम राज्य लिए मरते हैं।

प्र:-(i) प्रस्तुत पंक्तियाँ किस कवि की रचना है?

(क) मैथिलीशरण गुप्त (ख) सुमित्रानंदन पंत (ग) हरिवंश राय बच्चन (घ) रहीम

प्र:- (ii) उर्मिला के अनुसार कौन सा वर्ग अपना अधिकांश समय मीनमेख करने में निकालता है?

(क) किसान (ख) बुद्धिजीवी वर्ग (ग) नेता (घ) इनमें से कोई भी नहीं

प्र:- (iii) इन पंक्तियों में आए 'मीन मेख' शब्द का क्या अर्थ है?

(क) दोष निकालना (ख) कमियाँ बताना (ग) तर्क - वितर्क करना (घ) उपर्युक्त सभी

प्र:- (iv) किसान व्यर्थ के वाद - विवाद को छोड़कर किस धर्म का पालन करते हैं?

(क) हिंदू धर्म (ख) मुस्लिम धर्म (ग) मूल धर्म (घ) सिख धर्म

प्र:- (v) इस पद्यांश का केंद्रीय भाव क्या है ?

(क) वाद-विवाद करने की शिक्षा देना (ख) किसानों के सादे और शांतिपूर्ण जीवन की प्रशंसा करना।
(ग) बुद्धि का त्याग करना सिखाना (घ) मीन मेख करने की प्रवृत्ति को बढ़ावा देना।

उत्तर तालिका :- 1) (i) ख (ii) घ (iii) ग (iv) ग (v) ख

2) (i) क (ii) ख (iii) घ (iv) ग (v) ख

1. 'श्री गणेश करना' मुहावरे का क्या अर्थ है?

(क) अंत करना (ख) सुंदर काम करना (ग) प्रारंभ करना (घ) आसान काम करना

2. 'चादर के बाहर पैर पसारना' मुहावरे का क्या अर्थ है?

- (क) आय के मुताबिक खर्च करना (ख) आय से अधिक खर्च करना
 (ग) सदा साथ रहना (घ) आय से कम खर्च करना
3. 'घर का भेदी लंका ढाए' लोकोक्ति का क्या अर्थ है?
 (क) अपनी दुष्टता नहीं छोड़ना (ख) सब धंधा दाल रोटी का
 (ग) आपसी फूट से नुकसान (घ) मिलजुल कर रहने के नुकसान
4. 'कान में तेल डाल लेना' मुहावरे का क्या अर्थ है?
 (क) प्रभावित होना (ख) बात सुनना (ग) बात न सुनना (घ) बात को समझना
5. 'थककर चूर होना' मुहावरे का क्या अर्थ है?
 (क) बहुत थक जाना (ख) बहुत खुश होना (ग) बहुत कोशिश करना (घ) प्यास लगना
6. 'खोदा पहाड़ निकली चुहिया' लोकोक्ति का क्या अर्थ है?
 (क) बातें बहुत परंतु काम कुछ नहीं (ख) मेहनत का फल कम मिलना
 (ग) बुरी संगत से बदनामी होना (घ) पूरा पैसा देने से अच्छा काम होना
7. 'भैंस के आगे बीन बजाना' मुहावरे का क्या अर्थ है?
 (क) पैसे की कमी (ख) बिल्कुल सच (ग) समझाने पर भी कोई प्रभाव न होना (घ) बहुत थक जाना
8. 'आँखों में खटकना' मुहावरे का क्या अर्थ है?
 (क) नुकसान पहुंचाना (ख) समझ में आना (ग) अच्छा लगना (घ) बुरा लगना
9. 'पेट में चूहे कूदना' मुहावरे का क्या अर्थ है?
 (क) प्यास लगना (ख) भूख लगना (ग) तेज भागना (घ) बैठ जाना
10. 'खाने के लाले पड़ना' मुहावरे का क्या अर्थ है?
 (क) बहुत गरीब होना (ख) बहुत अमीर होना (ग) बहुत खुश होना (घ) बहुत कोशिश करना

उत्तरमाला :- 1 (ग) 2 (ख) 3 (ग) 4 (ग) 5 (क) 6 (ख) 7 (ग) 8 (घ) 9 (ख) 10 (क)

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Practice Sheet-3

1) 'रवी + इन्द्र' की सही संधि चुनें।

(क) रवीद्र (ख) रवीन्द्र (ग) रवीदर (घ) रविन्द्र

2) 'पर + उपकार' की सही संधि चुनें।

(क) परुपकार (ख) पररूपकार (ग) परोपकार (घ) परौपकार

3) 'छात्र + आवास' की सही संधि चुनें।

(क) छात्रवास (ख) छात्रावास (ग) छातरवास (घ) छातरावास

4) 'चिकित्सा + आलय' की सही संधि चुनें।

(क) चिकित्सालय (ख) चिकितसालय (ग) चिकतसालय (घ) चिकितासालय

5) 'प्रति + ईक्षा' की सही संधि चुनें।

(क) प्रतीक्षा (ख) प्रतिक्षा (ग) परतीक्षा (घ) परतिक्षा

6) 'गायिका' शब्द का सही संधि-विच्छेद क्या है ?

(क) गाय + का (ख) गायि + का (ग) गै+ इका (घ) गाय + इका

7) 'पवित्र' का सही संधि-विच्छेद क्या है ?

(क) पो + इत्र (ख) पवि + त्र (ग) पवि + इत्र (घ) पवी + तर

8) 'प्रत्येक' का सही संधि-विच्छेद क्या है ?

(क) प्रती + ऐक (ख) प्रति + इक (ग) प्रति + एक (घ) प्र + त्येक

9) 'सूर्योदय' का सही संधि-विच्छेद क्या है ?

(क) सूर्य + उदय (ख) सूर्य + उदय (ग) सूर्यो + दय (घ) सूर्यो + उदय

10) 'शिष्टाचार' का सही संधि-विच्छेद क्या है ?

(क) शिष्टा+आचार (ख) शिष्टा+चार (ग) शिष्ट+अचार (घ) शिष्ट+आचार

उत्तरमाला :- 1) (ख) 2) (ग) 3) (ख) 4) (क) 5) (क) 6) (ग) 7) (क) 8) (ग) 9) (ख) 10) (घ)

परीक्षापयोगी लघु उत्तरीय प्रश्न (कहानी भाग)

ममता (कहानी)

प्रश्न:- 1. ब्राह्मण चूड़ामणि कैसे मारा गया?

उत्तर :- ब्राह्मण चूड़ामणि रोहतास दुर्ग का मंत्री था। उसे अपनी विधवा बेटी ममता के भविष्य की चिंता रहती थी। जिसके कारण उसने मलेच्छों से रिश्वत स्वीकार कर ली। दूसरे दिन डोलियों में भरकर स्त्री-वेश में शेरशाह सूरी के सिपाही रोहतास दुर्ग में प्रवेश कर गये। चूड़ामणि ने जब डोलियों का आवरण खुलवाना चाहा तो पठानों ने इसे महिलाओं का अपमान कहा। तभी वहाँ पर तलवारें खिंच गईं और चूड़ामणि मारा गया।

प्रश्न:- 2. मंदिर में लगाए शिलालेख पर क्या लिखा गया था?

उत्तर :- अकबर ने ममता की झोपड़ी के स्थान पर एक अष्टकोण मंदिर बनवाया और उस पर एक शिलालेख लगाया गया। जिस पर लिखा था, "सात देशों के नरेश हुमायूँ ने एक दिन यहाँ विश्राम किया था। उनके पुत्र अकबर ने उनकी स्मृति में यह गगनचुंबी मंदिर बनवाया।" शिलालेख पर इतना सब लिखा गया। परंतु हुमायूँ को आश्रय देने वाली ममता का वहाँ कोई नाम नहीं था।

अशिक्षित का हृदय (कहानी)

प्रश्न :- 1. नीम के वृक्ष के साथ मनोहर सिंह का इतना लगाव क्यों था?

उत्तर:- नीम का वृक्ष उसके पिता के हाथ का लगाया हुआ था। इसके साथ उसका बचपन बीता था। वह वृक्ष उसे और उसके परिवार को दातुन और छाया देता रहा था, जिससे उसे सुख मिलता था। वह पेड़ उसे एक मित्र के समान प्रिय था और उसके पिता के हाथ की निशानी थी। इसलिए उस पेड़ से उसे बहुत लगाव था।

प्रश्न:- 2. मनोहर सिंह ने अपने नीम के पेड़ को गिरवी क्यों रखा?

उत्तर:- एक वर्ष पूर्व मनोहर सिंह को खेती कराने की सनक सवार हुई थी। उसने ठाकुर शिवपाल सिंह की कुछ भूमि लगान पर लेकर खेती करवाई थी। परंतु दुर्भाग्य से उस वर्ष वर्षा न हुई, जिसके कारण कुछ भी पैदावार न हुई। ठाकुर शिवपाल सिंह को लगान न पहुँचा। तब ठाकुर शिवपाल सिंह ने मनोहर सिंह का नीम का पेड़ जो उसके पिता के हाथ का लगाया हुआ था, गिरवी रख लिया।

दो कलाकार (कहानी)

प्रश्न:-1. मरी हुई भिखारिन और उसके दोनों बच्चों को उसके सूखे शरीर से चिपक कर रोते देख चित्रा ने क्या किया?

उत्तर:- चित्रा जब वापस लौट रही थी तो उसने देखा कि भिखारिन मर चुकी है और उसके दोनों बच्चे उसके सूखे शरीर से लिपट कर रो रहे हैं। चित्रा के संवेदनशील मन से रहा नहीं गया। उसके अंदर का कलाकार जाग उठा। वह वहीं रुक गई और उस दृश्य को उसने कागज पर उतार कर एक चित्र का रूप दे दिया।

नर्स (कहानी)

प्रश्न:- 1. सरस्वती की परेशानी का क्या कारण था?

उत्तर :- सरस्वती का बेटा अस्पताल में दाखिल था। उसका ऑपरेशन हुआ था। सरस्वती उससे मिलने अस्पताल आई थी तो वह उससे लिपट कर रोने लगा। वह उसे वहाँ से जाने नहीं दे रहा था और उसकी कोई बात भी नहीं सुन रहा था। बेटे का इस प्रकार से रोना ही सरस्वती की परेशानी का कारण था।

1. दोहावली किसकी रचना है?

(क) तुलसीदास (ख) वृंद (ग) बिहारी (घ) रहीम

2. 'श्री गुरु चरण सरोज रज' में 'सरोज' का क्या अर्थ है?

(क) सरोवर (ख) कमल (ग) सरिता (घ) धूल

3. श्री कृष्ण ने कैसे कुंडल पहने हुए हैं?

(क) मोर की आकृति के (ख) सर्प की आकृति के (ग) मकर की आकृति के (घ) जल की आकृति के

4. मीरा ने किस जल से प्रेम बेल हुई है?

(क) गंगाजल (ख) यमुना जल (ग) आंसुओं के जल (घ) उपरोक्त सभी

5. 'मधुर' का क्या अर्थ होता है?

(क) मीठा (ख) कड़वा (ग) खट्टा (घ) नमकीन

6. गुलाब के मूल में कौन अटका रहता है?

(क) कली (ख) फूल (ग) अलि (घ) कोई भी नहीं

7. किसान संसार को समृद्ध कैसे बनाते हैं?

(क) धन से (ख) कलह से (ग) अन्न से (घ) घमंड से

8. विलीन होकर सारा आशय कौन पा जाता है?

(क) नदी (ख) लहर (ग) किनारा (घ) बुदबुदा

9. हर वर्ष नूतन कौन होती हैं?

(क) जड़ (ख) डाल (ग) पत्ती (घ) सभी

10. भ्रमरों ने इसके गुण गाए हैं?

(क) फूल (ख) जड़ (ग) पत्ती (घ) डाली

उत्तरमाला :- 1(क) 2(ख) 3(ग) 4(ग) 5(क) 6(ग) 7(ग) 8(घ) 9(ग) 10(क)

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Practice Sheet-4

- 1) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'अंधेरा' का पर्यायवाची शब्द नहीं है?
क) तम   ख) तिमिर   ग) घना   घ) अभिमान
- 2) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'गहना' शब्द का पर्यायवाची नहीं है।
क) जेवर   ख) आभूषण   ग) गर्व   घ) अलंकार
- 3) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'नौकर' का पर्यायवाची शब्द नहीं है?
क) छलिया   ख) चाकर   ग) मुलाज़िम   घ) खादिम
- 4) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'सुबह' का पर्यायवाची शब्द नहीं है?
क) प्रकाशहीन   ख) सवेरा   ग) भोर   घ) प्रभात
- 5) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'आनंद' का पर्यायवाची शब्द नहीं है?
क) विपन्नता   ख) हर्ष   ग) प्रसन्नता   घ) खुशी
- 6) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'खज़ाना' का पर्यायवाची है?
क) निधान   ख) रत्नाकर   ग) अरुणोदय   घ) सिक्का
- 7) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'जंगल' का पर्यायवाची शब्द है?
क) कानन   ख) पेड़   ग) खेत   घ) धाम
- 8) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'झंडा' का पर्यायवाची शब्द है?
क) वस्त्र   ख) परचम   ग) तिरंगा   घ) चीर
- 9) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'प्रेम' का पर्यायवाची शब्द है?
क) घृणा   ख) ईर्ष्या   ग) अनुराग   घ) विरह
- 10) निम्नलिखित में से कौन-सा शब्द 'बादल' शब्द का पर्यायवाची है?
क) जलद   ख) मीह   ग) पानी   घ) बारिश

उत्तर तालिका :- 1) घ 2) ग 3) क 4) क 5) क 6) क 7) क 8) ख 9) ग 10) क

1. आपका नाम संदीप कुमार है। आप सरकारी हाई स्कूल, नवांशहर में पढ़ते हैं। आप अपने स्कूल के छात्र संघ के सचिव हैं। आपके स्कूल में दिनांक 14 नवंबर, 2025 को ट्रैफिक पुलिस अधिकारी द्वारा विद्यार्थियों को सड़क पर चलने के नियमों की जानकारी दी गई तथा इस संबंधी पढ़ने की सामग्री भी दी गई। इस आधार पर प्रतिवेदन लिखिए।

2. आपका नाम मनजीत सिंह है। आप चंडीगढ़ पब्लिक स्कूल, चंडीगढ़ में पढ़ते हैं। आप अपने स्कूल के हिंदी-साहित्य-परिषद के सचिव हैं। आपके स्कूल में दिनांक 20 नवंबर, 2025 को हास्य कवि सम्मेलन का आयोजन किया गया। जिसमें विभिन्न कक्षाओं के विद्यार्थियों ने भाग लिया। कवियों द्वारा अपनी हास्य कविताओं से सभी का मनोरंजन किया गया। इस आधार पर प्रतिवेदन लिखिए।

उत्तर तालिका :-

1)

सड़क सुरक्षा गोष्ठी

सरकारी हाई स्कूल, नवांशहर में दिनांक 14 नवंबर, 2025 को प्रातः 10:00 बजे शहर के एक ट्रैफिक पुलिस अधिकारी द्वारा विद्यार्थियों को सड़क पर चलने के नियमों की जानकारी दी गई। उन्होंने विद्यार्थियों को सड़क पर सुरक्षित ढंग से चलने के बारे में बताया तथा यातायात से संबंधित नियमों की जानकारी प्रदान की। उन्होंने विद्यार्थियों को इस संबंध में पढ़ने की सामग्री भी दी। अंत में हमारे मुख्याध्यापक जी ने इतनी महत्वपूर्ण जानकारी देने के लिए उनका धन्यवाद किया।

संदीप कुमार
सचिव, छात्र संघ
सरकारी हाई स्कूल, नवांशहर

2)

हास्य कवि-सम्मेलन का आयोजन

चंडीगढ़ पब्लिक स्कूल, चंडीगढ़ में दिनांक 20 नवंबर, 2025 को प्रातः 10:00 बजे एक हास्य कवि सम्मेलन का आयोजन किया गया। जिसमें स्कूल की विभिन्न कक्षाओं के लगभग 20 विद्यार्थियों ने भाग लिया। उन्होंने अपनी कविताओं से सभी का बहुत मनोरंजन किया। उनकी कविताओं को सुनकर सभी हंस हंस कर लोटपोट हो रहे थे। अंत में पहले तीन स्थान प्राप्त करने वाले विद्यार्थियों को मुख्याध्यापक जी ने इनाम भी दिए। इस प्रकार कार्यक्रम बहुत अच्छे ढंग से संपन्न हुआ।

मनजीत सिंह
सचिव, हिंदी साहित्य परिषद
चंडीगढ़ पब्लिक स्कूल, चंडीगढ़

परीक्षापयोगी प्रश्न (एकांकी भाग)

सूखी डाली

प्रश्न:- 1. एकांकी के पहले दृश्य में इंदु बिफरी हुई क्यों दिखाई देती है ?

उत्तर:- एकांकी के पहले दृश्य में इंदु बिफरी हुई इसलिए दिखाई देती है क्योंकि उसके अनुसार नई बहू अपने मायके और अपने सामने किसी को कुछ नहीं समझती। उसने आते ही मिश्रानी को काम से हटा दिया क्योंकि नई बहू के अनुसार मिश्रानी को काम करना नहीं आता। इंदु ने जब उसे समझाया कि वह काम करना सीख जाएगी और हमें नौकरों से काम

लेने की भी तमीज़ होनी चाहिए तो उसने इंदु को कह दिया कि वह तमीज़ तो केवल आप लोगों में ही है। इस प्रकार नई बहू से कहा - सुनी होने के कारण इंदु बिफरी हुई दिखाई देती है।

प्रश्न:- 2. परेश ने दादाजी के पास जाकर अपनी पत्नी बेला के संबंध में क्या बताया?

उत्तर:- परेश ने दादा जी के पास जाकर अपनी पत्नी बेला के संबंध में बताया कि बेला को कोई पसंद नहीं करता। सब उसकी निंदा करते हैं। परेश दादा जी से कहता है कि बेला के अनुसार सब उसका अपमान करते हैं, हँसी उड़ाते हैं और समय नष्ट करते हैं। वह ऐसा महसूस करती है जैसे कि परायों में आ गई हो। उसे यहाँ पर कोई भी अपना दिखाई नहीं देता।

देश के दुश्मन

प्रश्न:-1. नीलम जयदेव से मान भरी मुद्रा में क्या कहती है?

उत्तर:- नीलम जयदेव से मान भरी मुद्रा में कहती है , "अब बताइए,इतने दिन कहाँ लगाए? यहाँ तो राह देखते-देखते आँखें पथरा गई ,वहाँ जनाब को परवाह तक नहीं कि किसी के दिल पर क्या बीत रही है।"

प्रश्न :- 2. जयदेव को गुप्तचरों से क्या समाचार मिला?

उत्तर:- जयदेव को गुप्तचरों से यह समाचार मिला कि रात के अंधेरे में पुलिस पिकिट से एक डेढ़ मील दक्षिण की तरफ से कुछ लोग बॉर्डर पार करने वाले हैं। ऐसा शक है कि वह सोना स्मगल करने जा रहे हैं।

प्रश्न:-3. जयदेव ने अपनी छुट्टी कैंसिल क्यों करा दी थी?

उत्तर :- जयदेव को घरआने से दो-तीन घंटे पहले ही गुप्तचरों से यह सूचना मिली कि रात के अंधेरे में पुलिस पिकिट से एक-डेढ़ मील दक्षिण की तरफ से कुछ लोग सोना समगल कर बॉर्डर पार करने वाले हैं । जयदेव इस अवसर को हाथ से नहीं जाने देना चाहता था। इसी कारण उसने अपनी छुट्टी कैंसिल करा दी ।

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Comprehensive Sheet-1

1) 'सु+ अल्प' शब्द का संधि शब्द चुनिए।

(क) सवलप (ख) स्वल्प (ग) सवलप (घ) स्वल्प

2) 'सत्याग्रह' का सही संधि विच्छेद है।

(क) सत्या+ ग्रह (ख) सत+ आग्रह (ग) सत्य+ ग्रह (घ) सत्य+आग्रह

3) निम्नलिखित में से कौन सा शब्द 'अग्नि' शब्द का पर्यायवाची नहीं है?

(क) अनल (ख) पावक (ग) अनिल (घ) आग

4) 'निर्धन' शब्द की भाववाचक संज्ञा है।

(क) निरधनता (ख) नीरधनता (ग) निर्धनता (घ) नीर्धनता

निम्नलिखित पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़ें तथा पूछे गए प्रश्नों के उत्तर दें :-

कनक- कनक ते सौ गुनी , मादकता अधिकाय।

बह खाये बौरात है, यह पाये बौराय।।

5) प्रस्तुत दोहा किसके द्वारा रचित है?

(क) सूरदास जी (ख) बिहारी जी (ग) रहीम जी (घ) वृन्द जी

6) 'कनक - कनक' का अर्थ स्पष्ट करें।

(क) सोना (ख) धतूरा (ग) महक (घ) सोना और धतूरा

7) 'बौराय' शब्द का अर्थ क्या है ?

(क) पागल (ख) सुंदर (ग) मनोहर (घ) घना

8) कवि के अनुसार कौन-सा नशा मनुष्य को पागल बना देता है?

(क) धन का (ख) वैभव का (ग) 'क' तथा 'ख' दोनों (घ) उपर्युक्त में से कोई भी नहीं

9) 'चिकना घड़ा' मुहावरे का अर्थ है।

(क) निर्लज्ज व्यक्ति (ख) परिश्रमी व्यक्ति (ग) ईमानदार व्यक्ति (घ) धनी व्यक्ति

10) 'एक अनार सौ बीमार' लोकोक्ति का अर्थ क्या है?

(क) कम वस्तुएं कम लेने वाले (ख) ज्यादा वस्तु , कम लेने वाले

(ग) कम वस्तुएं किन्तु चाहने वाले अधिक (घ) उपर्युक्त में से कोई भी नहीं

उत्तरमाला :- 1) (ख) 2) (घ) 3) (ग) 4) (ग) 5) (ख) 6) (घ) 7) (क) 8) (ग) 9) (क) 10)

(ग)

1) ममता से झोपड़ी में किसने आश्रय माँगा?

(क) चूड़ामणि ने (ख) हुमायूँ ने (ग) शेरशाह सूरी ने (घ) मिर्जा ने

2) नीम का वृक्ष किस के हाथ का लगाया हुआ था?

(क) तेजा सिंह (ख) मनोहर सिंह (ग) मनोहर सिंह के पिता (घ) ठाकुर शिवपाल सिंह

3) छात्रावास में रहने वाली दो सहेलियों के नाम क्या थे?

(क) चित्रा और अरुणा (ख) अरुणा और शीला (ग) चित्रा और सविता (घ) अरुणा और कला

4) महेश किस सिस्टर से घुलमिल गया था?

(क) मरीडा (ख) मांजरेकर (ग) सूसान (घ) सोनपरी

5) छात्र-छात्राएँ बस में क्या कर रहे थे?

(क) अंताक्षरी खेल रहे थे (ख) नाच रहे थे (ग) पढ़ रहे थे (घ) शांत बैठे थे

6) नीति - विशारद अकबर मन बहलाने के लिए किसकी ओर देखता था?

(क) तानसेन (ख) राणा सांगा (ग) चंद्रगुप्त (घ) बीरबल

7) किसान ने पंडित जवाहरलाल नेहरू को क्या उपहार दिया ?

(क) रंगीन सुतलियों से बनी खाट (ख) पाव भर शहद की हांडी (ग) फूलों का गुलदस्ता (घ) घड़ी

8) राजेंद्र बाबू अपने स्वभाव और रहन-सहन में किस का प्रतिनिधित्व करते थे?

(क) भारतीय राजा (ख) भारतीय नागरिक (ग) भारतीय कृषक (घ) भारतीय युवक

9) श्री गुरु ग्रंथ साहिब में श्री गुरु नानक देव जी के कितने पद और श्लोक हैं।

(क) 874 (ख) 894 (ग) 954 (घ) 974

10) सूखी डाली एकांकी में दादा जी ने अपने कुटुंब की तुलना किससे की है?

(क) पीपल के वृक्ष से (ख) बरगद (वट) के वृक्ष से (ग) नीम के वृक्ष से (घ) इनमें से कोई भी नहीं।

उत्तरमाला :- 1) (ख) 2) (ग) 3) (क) 4) (ग) 5) (क) 6) (घ) 7) (क) 8) (ग) 9) (घ) 10) (ख)

1. 'यश' का विलोम शब्द ..... है। (रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए)

2. 'आशा' का विलोम शब्द ..... है। (रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए)

3. 'ईमानदार' का विलोम शब्द ..... है। (रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए)

4. 'सुगंध' का विलोम शब्द ..... है। (रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए)

5. 'हार' का विलोम शब्द ..... है। (रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए)

6. 'एकता' का विलोम शब्द 'अनेकता' है। (सही / गलत)

7. 'नायक' का विलोम शब्द 'नायिका' है। (सही / गलत)

8. 'सौभाग्य' का विलोम शब्द 'दुर्भाग्य' है। (सही / गलत)

9. 'सेवक' का विलोम शब्द 'सेविका' है। (सही / गलत)

10. 'धनी' का विलोम शब्द 'निर्धन' है। (सही / गलत)

उत्तर तालिका :- 1) अपयश 2) निराशा 3) बेईमान 4) दुर्गंध 5) जीत

6) सही 7) गलत 8) सही 9) गलत 10) सही

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Comprehensive Sheet-2

1. आपका नाम संदीप कुमार है। आप सरकारी हाई स्कूल, नवांशहर में पढ़ते हैं। आप अपने स्कूल के छात्र संघ के सचिव हैं। आपके स्कूल में दिनांक 14 नवंबर, 2025 को ट्रैफिक पुलिस अधिकारी द्वारा विद्यार्थियों को सड़क पर चलने के नियमों की जानकारी दी गई तथा इस संबंधी पढ़ने की सामग्री भी दी गई। इस आधार पर प्रतिवेदन लिखिए।

1) ममता कौन थी?

(क) हुमायूँ की पुत्री (ख) शेरशाह की पुत्री (ग) चूड़ामणि की पुत्री (घ) उपर्युक्त सभी।

2) वाई में कुल कितने बच्चे थे?

(क) दस (ख) बारह (ग) नौ (घ) पंद्रह

3) 'माँ का कमरा' लघु कथा के आधार पर बताएं कि बसंती की पड़ोसन कौन थी?

(क) रेशमा (ख) रेशम (ग) इंदु (घ) बेला

4) बूढ़े मनोहर सिंह का पेड़ किसके पास गिरवी था?

(क) ठाकुर शिवपाल सिंह के पास (ख) तेजा सिंह के पास
(ग) तेजा सिंह के पिता के पास (घ) सुनार के पास

5) 'अहसास' लघु कथा के आधार पर बताएं कि छात्र-छात्राएँ क्या देखकर डर गये?

(क) शेर (ख) हाथी (ग) साँप (घ) छिपकली

6) किस प्रकार के मित्र से भारी रक्षा रहती है?

(क) लोभी (ख) कपटी (ग) निर्बल (घ) विश्वासपात्र

7) उच्च आकांक्षा वाला चंद्रगुप्त युक्ति व उपाय के लिए किसका मुँह ताकता था?

(क) बीरबल (ख) चाणक्य (ग) तानसेन (घ) उपर्युक्त सभी

8) जापान के स्टेशन पर स्वामी रामतीर्थ क्या ढूँढ रहे थे?

(क) रेलगाड़ी (ख) मित्र (ग) खाना (घ) फल

9) राजा ने भ्रष्टाचार ढूँढने का काम किसे सौंपा?

(क) विशेषज्ञों को (ख) साधु को (ग) मंत्री को (घ) सिपाहियों को

10) बेला का मायका किस शहर में था?

(क) जालंधर (ख) अमृतसर (ग) लाहौर (घ) पेशावर

उत्तरमाला :- 1) ग 2) ख 3) क 4) क 5) ग 6) घ 7) ख 8) घ 9) क 10) ग

1. 'बूढ़ा' की भाववाचक संज्ञा 'बुढ़ापा' है। (हाँ या नहीं)

2. 'थकना' की भाववाचक संज्ञा 'थक' है। (हाँ या नहीं)

3 'भारत' का विशेषण 'भारती' है। (हाँ या नहीं)

4. 'नगर' का विशेषण है 'नागरिक'। (हाँ या नहीं)

5. 'हृदय' का विशेषण है 'हार्दिक'। (हाँ या नहीं)

6. 'जल' का पर्यायवाची 'सलिल' है। (हाँ या नहीं)

7. 'पक्षी' का पर्यायवाची 'नभ' है। (हाँ या नहीं)

8. 'कुल - कूल' के अर्थ है 'किनारा - वंश'। (हाँ या नहीं)

9. 'अंस - अंश' के अर्थ है 'हिस्सा - कंधा'। (हाँ या नहीं)

10. 'दानव' का विलोम है 'मानव'। (हाँ या नहीं)

उत्तरमाला :- 1) हाँ 2) नहीं 3) नहीं 4) हाँ 5) हाँ 6) हाँ 7) नहीं 8) नहीं 9) नहीं 10) हाँ

CEP Phase -2 (2024-25)

Class:10th

Subject- हिंदी

Comprehensive Sheet-3

1) मान लीजिए आपका नाम राज कुमार है। आपका हिंदोस्तान बैंक, शाखा-मुम्बई में एक बचत खाता है, जिसका नम्बर 7338380103 है। आपको अपने इस खाते में से 7500/- रुपये निकलवाने हैं। इस अनुसार निम्नलिखित प्रपत्र को अपनी उत्तर-पुस्तिका पर उतारकर भरें।

हिंदोस्तान बैंक, शाखा - मुम्बई

बचत बैंक आहरण प्रपत्र

बचत खाताधारक का नाम : ..... **राज कुमार**

.....

खाता नम्बर : ..... **7338380103** ..... कृपया
मुझे

..... **7500/- रु.** (अंकों में) ..... **केवल सात हजार पाँच सौ रुपये** ..... (शब्दों में)
अदा करें।

खाताधारक के हस्ताक्षर : ..... **राज कुमार**.....

2) मान लीजिए आपका नाम शिखर कुमार है। आपको लोकेश कुमार को दिनांक 06.12.2025 को 10,000/- रु. का स्वहस्ताक्षरित रेखांकित किया हुआ चेक लिखकर देना है। इस अनुसार निम्नलिखित चेक के प्रपत्र को भरें :-

दिनांक :

..... **06.12.2025**.....

..... **लोकेश कुमार**

..... या धारक
को

रुपये ..... **दस हजार** ..... **रु. 10,000**

..... अदा करें

कृपया यहाँ हस्ताक्षर करें

..... **शिखर कुमार**

.....

3) मान लीजिए आपका नाम विजय दीनानाथ चौहान है। आपका अरावली बैंक, शाखा-चण्डीगढ़ में एक बचत खाता है, जिसका नम्बर 7873826633 है। आपको अपने इस खाते में दिनांक 26.12.2025 को 4500/- रुपये जमा करवाने हैं। इस अनुसार निम्नलिखित प्रपत्र को अपनी उत्तर-पुस्तिका पर उतारकर भरें।

अरावली बैंक, शाखा - चण्डीगढ़

बैंक में रुपये जमा करवाने हेतु प्रपत्र

दिनांक : .....26.12.2025.....

जमा बचत खाता नम्बर : ..... 7873826633 ..... जो कि श्री ..... विजय दीनानाथ चौहान ..... के नाम से है, में ..... रुपये चार हज़ार पाँच सौ केवल ..... (शब्दों में) की राशि जमा करें।

जमाकर्ता के हस्ताक्षर ..... विजय दीनानाथ चौहान .....

3) मान लीजिए आपका नाम गुरप्रीत सिंह है। आपका पता है - मकान नम्बर - 245, सेक्टर - 34 मुम्बई। आपको 2345 राजधानी एक्सप्रेस से दिनांक 15.09.2023 को मुम्बई से चण्डीगढ़ जाना है। इस अनुसार निम्नलिखित प्रपत्र को अपनी उत्तर-पुस्तिका पर उतारकर भरें।

गाड़ी सं: और नाम : 2345 राजधानी एक्सप्रेस

यात्रा की तारीख : .....15.09.2023.....

यात्रा आरंभ करने का स्टेशन : ..... मुम्बई ..... से ..... चण्डीगढ़ ..... स्टेशन तक आरक्षण

नाम व पता : ..... गुरप्रीत सिंह, मकान नम्बर - 245, सेक्टर - 34 मुम्बई .....

आवेदक के हस्ताक्षर : ..... गुरप्रीत सिंह.....

मार्गदर्शक - डॉ.राजन , एस.आर.पी.हिंदी ,पंजाब

तैयार कर्ता- विनोद कुमार,हिंदी शिक्षक,सरकारी हाई स्कूल बुल्लेपुर,लुधियाना

गुरप्रीत कौर, हिंदी मेंटर, डाइट जगराओं

शेखर खत्री, हिंदी शिक्षक,स.मि.स्कूल, रूपनगर

पूजा, हिंदी शिक्षिका,स.स.स.स.बोहड़ा,होशियारपुर

संशोधक- कुमकुम, हिंदी शिक्षिका, सरकारी हाई स्कूल शाहपुर रोड़, लुधियाना

LEP SHEET-1 (ਪੰਜਾਬੀ)

ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰ 'ਏ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. 'ਪਵਣੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?
2. 'ਪਵਣੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?
3. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਕਿਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਹੈ?
4. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕਿਸ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਵੀ ਹਨ?
5. 'ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?
6. 'ਮੇਰਾ ਮਨ ਲੋਚੈ ਗੁਰਦਰਸਨ ਤਾਈ' ਬਾਣੀ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ?
7. 'ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ' ਕਿਸ ਕਵੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?
8. 'ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ' ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?
9. ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਕਿਸ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਵੀ ਹੈ?
10. ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਕਿਹੜੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ?
11. ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਤਾਣਾ ਤੇ ਬਾਣਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ?
12. 'ਆਪਿ ਨੂੰ ਪਛਾਣੁ' ਕਾਫ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ?
13. ਸ਼ਹ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?
14. ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਸੀ?
15. ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਤੀਰ ਸਨ?
16. ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ?
17. ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
18. ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਦੀ ਮਾਂ ਕੌਣ ਸੀ?
19. 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?
20. 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਕਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ?
21. ਜੰਗਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਿਸ ਗੁਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ?
22. ਜੰਗਨਾਮੇ ਵਿੱਚ 'ਸਰਕਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ?
23. 'ਫਰੰਗੀ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ?
24. 'ਰਬਾਬੀ' ਕੌਣ ਸੀ?
25. ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ?
26. ਲੇਖਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
27. ਸਾਡੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਕਿਹੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
28. 'ਬੋਲੀ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਣ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
29. ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਚਰਨ ਕਿੱਥੇ ਬਣਦਾ ਹੈ?
30. ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਿੱਥੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
31. ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ?
32. ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ?
33. ਅਰਦਾਸ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
34. 'ਬਾਬਾ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ?
35. ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਈ?
36. 'ਬਾਬਾ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ?

37. ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ' ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ?
38. ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕੌਣ ਹੈ?
39. ਕੁਲਫੀ ਲਈ ਕਾਕਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲੋਂ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ?
40. ਕਿਸ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹਵਾਲਾਤ ਦੀ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
41. ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ?
42. ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ?
43. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?
44. ਮਾਤਾਦੀਨ ਕਿਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ?
45. ਬੰਮ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਸੀ?
46. 'ਬਾਗੀ ਦੀ ਧੀ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
47. ਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ?
48. 'ਬਾਗੀ ਦੀ ਧੀ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
49. ਹੁਸ਼ਨਾਕ ਸਿੰਘ ਲਾਜ ਦਾ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ?
50. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ?
51. 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ?
52. ਰਸ਼ੀਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ?
53. ਰਸ਼ੀਦ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ?
54. ਵਜ਼ੀਰਾ ਕਿਹੜੇ ਬੰਬ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ?
55. 'ਨਾਇਕ' ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਪਿਤਾ ਕਿੰਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?
56. ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਪਛਤਾਵੇ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ?
57. ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
58. ਨਾਵਲ 'ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ' ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ?
59. ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਬੰਤਾ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਸੀ?
60. ਨਾਵਲ 'ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ' ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ?
61. 'ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ' ਨਾਵਲ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸ ਦਿਨ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ?
62. ਬੰਤਾ ਕਿੰਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
63. ਫੱਤੂ ਰਿਕਸ਼ੇਵਾਲਾ ਕੀ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ?
64. ਤਾਰੋ ਫੁੰਮਣ ਨੂੰ ਕੀ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹੈ?
65. ਬੰਤਾ ਤਾਰੋ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?
66. ਬੰਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕਿੱਥੇ ਡੁੱਲਿਆ ਸੀ?
67. ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਰੋ ਬੰਤੇ ਨੂੰ ਕੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ?
68. ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ?

69. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਰਚਨਾਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ:

ਏ ਸਰੀਰਾ ਮੇਰਿਆ	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ	ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ
ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ	ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ
ਆਪਿ ਨੂੰ ਪਛਾਣੁ	ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ
ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਧਿਆਈਦਾ ਸਾਈ	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

70. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਾਰਤਕ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ:

ਰਬਾਬ ਮੰਗਾਉਨ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ	ਪੋ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ
ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ	ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬੋਲੀ	ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ
ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ	ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ	ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ
ਮਹਾਂਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ	ਪ੍ਰਿੰ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ
ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ	ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ
ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ	ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

71. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ:

ਕੁਲਫੀ	ਅਜੀਤ ਕੌਰ
ਮੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ	ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ
ਅੰਗ-ਸੰਗ	ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ
ਬੰਮ ਬਹਾਦਰ	ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ
ਬਾਗੀ ਦੀ ਧੀ	ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ	ਰਘੁਬੀਰ ਢੰਡ
ਇੱਕ ਪੈਰ ਘੱਟ ਤੁਰਨਾ	ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ

72. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਦਾ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ:

ਬੰਬ-ਕੇਸ	ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਨਾਇਕ	ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ	ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ
ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ	ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ
ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ	ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ

LEP SHEET-2 (ਪੰਜਾਬੀ)

ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਨਾਂਵ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?
2. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਕੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ?
3. ਪੜਨਾਂਵ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?
4. ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?
5. ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
6. ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
7. ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਭਾਵ ਦੂਜਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ?
8. ਬੋਲੀ/ਭਾਸ਼ਾ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
9. ਟਕਸਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਿਸ ਉਪਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?
10. ਵਿਆਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਨ ਵਾਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
11. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ-ਧੁਨੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
12. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਸਕੀ ਵਿਅੰਜਨ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
13. ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
14. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਲਿਪੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
15. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
16. ਪੜਨਾਂਵ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
17. ਵਿਸਮਿਕ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
18. ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
19. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਬਲ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
20. ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਗ਼ਮੀ, ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਵਿਸਰਾਮ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
21. ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥ ਹੋਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
22. 'ਮੈਂ ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਲ ਮਾਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।' ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਆਪ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪੜਨਾਂਵ ਹੈ?
23. 'ਕੌਣ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?' ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪੜਨਾਂਵ ਹੈ?
24. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?
25. ਨਾਂਵ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਗੁਣ, ਔਗੁਣ ਜਾਂ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ?
26. 'ਮੇਰੀ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਰੰਗ ਨੀਲਾ ਹੈ।' ਇਸ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ?
27. 'ਗ਼ਰੀਬ ਨਾਲ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਵਰਤਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ।' ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਪੜਨਾਂਵ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

28. ਬਹੁਤਾ, ਥੋੜ੍ਹਾ, ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ?
29. 'ਸ਼ਾਮ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।' ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?
30. 'ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਖੂਬ ਖੇਡਦਾ ਸਾਂ।' ਵਾਕ ਦਾ ਕਾਲ-ਰੂਪ ਕਿਹੜਾ ਹੈ।
31. ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਅੰਜਨ-ਧੁਨੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੂਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ?
32. ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?
33. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰ-ਅੱਖਰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
34. ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋੜਾ ਲਾਉਣ ਨਾਲ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ?
35. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਰਹਿਤ ਲਗ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
36. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਖਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
37. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲਗਾਂ ਨਾਲ ਬਿੰਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
38. ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਅਧਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲਗਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
39. ਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?
40. ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਾਪਰਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
41. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
42. 'ਥੋੜ੍ਹਾ, ਬਹੁਤ, ਏਨਾ, ਕਿੰਨਾ, ਨਿਰਾ, ਬੜਾ ਹੀ' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹਨ?
43. ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ, ਉਪਵਾਕਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
44. ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਗ਼ਮੀ, ਹੈਰਾਨੀ, ਭੈ, ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
45. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
46. ਲਗਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
47. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਲਿਪੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
48. ਲਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਲਿਪੀ-ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
49. ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਬਲ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
50. ਵਿਆਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਧੁਨੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
51. ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਰੰਚਨਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਇਕਾਈ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
52. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰ-ਵਾਹਕ ਅੱਖਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
53. ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਆਰੰਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?

54. ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹੋੜਾ (ੱ) ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

55. ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਵਿਸਰਾਮ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ:

1. ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਂ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮਨ ਫਿਰ ਵੀ ਭਟਕਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ
2. ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਕੂਲੋਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਵਰਨੋ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਆਖਿਆ ਮਿੰਦਰ ਕੀ ਲਿਆਇਆ ਏਂ ਮੁੰਡੇ ਵਾਸਤੇ ਉਹਦਾ ਤਾਂ ਦਾਰ ਜੀ ਦਾਰ ਜੀ ਕਰਦੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੀ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਏ
3. ਅਕਲ ਕਰ ਓਏ ਇੰਦਰਾ ਕਿਉਂ ਇੱਥੋਂ ਘਰ ਉਜਾੜਦੇ ਜੇ ਕਿਉਂ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੇ ਸਾਂਭਣ ਜੋਗੀ ਛੱਡਦੇ ਜੇ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬਾਂਹੀਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ ਰੋਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਏਧਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਉੱਠਾ ਸੀ
4. ਕੀ ਹੋਇਆ ਕੁੜੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਭੂਆ ਆਪਣੀ ਡੰਗੋਰੀ ਖੜਕਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆ ਪੁੱਜੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੁੱਧ ਡੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਏ ਨੂੰਹ ਨੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਭਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ
5. ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਭਾਗੋ ਜੀ ਸੈਲਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਚਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਇੱਕ ਬਿਰਧ ਪਰ ਨਰੋਏ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਸੂ ਹਸੂ ਕਰਦੀ ਬੀਬੀ ਬਾਹਰ ਆਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੱਜਣ ਆਉਣ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚਾਹ ਪਿਆਈਏ ਚਾਹ ਹੁਣੇ ਛਿਣਾਂ ਪਲਾਂ ਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
6. ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਦੁਕਾਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਯੁਵੀ ਬੋਲਿਆ ਅੰਕਲ ਉਹ ਉੱਡਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਕਿਤਾਬ ਕਿਤਿਓਂ ਮਿਲੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗਵਾ ਦਿਓ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਮੈਂ ਐਸ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਮੰਗਵਾ ਦਿਆਂਗਾ ਡਾਇਰੀ ਚ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
7. ਹਾਏ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ
8. ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਚੰਗੇ ਆਚਰਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ
9. ਨਾਵਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਜੋ ਕਿ ਨਰਿੰਜਨ ਤਸਨੀਮ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ
10. ਰੋਟੀ ਟੁੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਚ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਕੈਤੋਂ ਮੁੜੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ
11. ਅੱਛਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵੀ ਐੱਮ ਏ ਹਨ ਨੇਹਾ ਨੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ
12. ਖਬਰਦਾਰ ਜੇ ਮੇਰੀ ਗੋਂਦ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਜੀਤੀ ਨੇ ਕੜਕ ਕੇ ਕਿਹਾ
13. ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਬਾਹਰ ਸੂਰਜ ਕਿੰਨਾ ਚੜ੍ਹ ਆਇਐ ਬੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸੁਮਿੱਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ
14. ਆਹ ਕਿੰਨਾ ਚਲਾਕ ਬਣਦੈ ਇਹ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਏ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ
15. ਹਾਏ ਬਾਪੂ ਜੀ ਕੰਡਾ ਚੁਭਦਿਆਂ ਹੀ ਹਰਜੀਤ ਨੇ ਚੀਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ

LEP SHEET-3 (ਪੰਜਾਬੀ)

ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਇਕਾਂਗੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪਾਂ (ਪੈਰੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ)

1. “ਜੀ, ਤੋੜੇ ਵਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਤਾਂ ਘਰ-ਘਰ ਐ। ਸਫ਼ਾ ਜੰਗ, ਗੁਪਤੀ, ਭਾਲਾ, ਨੇਜ਼ਾ, ਛਵੀ, ਕਿਹੜਾ ਹਥਿਆਰ ਐ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਘੜ ਲੈਂਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਵਜ਼ੀਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਈ ਐ। ਇੱਥੇ ਮਿੱਤੂ ਲੁਹਾਰ ਦੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਐ। ਉਹ ਬੰਬ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ।”
  - 1) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਸ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ?
  - 2) ਵਜ਼ੀਰਾ ਕਿਹੜੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?
  - 3) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
2. ਲਿਆ ਓਏ, ਨੱਥਾ ਸਿਹਾਂ। ਹਥਕੜੀਆਂ। ਇਹ ਬੰਬ ਬਣਾਂਦਾ ਏ! (ਹੱਸ ਕੇ) ਇਸ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਵਿੱਚ ਟਾਲ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਲਿਆ ਹਥਕੜੀਆਂ।
  - 1) ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ?
  - 2) ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ?
  - 3) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
3. ਗੁੜ ਬਾੜੋਂ ਦਾਣੇ ਲੰਘਦੇ ਨਹੀਂ? ਫਿੱਟੀ ਨੀਤ ਵਾਲੀ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੀ ਬਿੱਲੀ ਏ! ਨੀ, ਇਹ ਗੁੜ ਦੀ ਡਲੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀਰ ਲਈ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਤੜਕੇ ਦਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਲਿਆ, ਦੇਹ।
  - 1) ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ?
  - 2) ਇਸ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
  - 3) ਗੁੜ ਦੀ ਡਲੀ ਕਿਸ ਲਈ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ?
4. “ਆਹੋ ਹਜ਼ੂਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦ ਇਨਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਏ? ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਟਾਂਗੇ ਦੇ ਬੰਬ ਟੁੱਟੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਹਜ਼ੂਰ ਛੇਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ।”
  - 1) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਸ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਲਈ ਹੈ?
  - 2) ਇਸ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
  - 3) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
5. ਇੱਕ ਚੌਕ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹਰ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਏ ਪਰ ਇਹਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਦਾ ਰੁਤਬਾ ਕਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ।
  - 1) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਸ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ?
  - 2) ਕੌਣ ਕਾਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ?
  - 3) ਕਿਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਉੱਚਾ ਹੈ?
6. ਲੋੜ ਹੈ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਜੋ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਇਆ ਨਾ ਕਰਨ ਸਗੋਂ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਣ।
  - 1) ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ?
  - 2) ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਇਕ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
  - 3) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
7. ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨੰਬਰ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਪਰ ਉਹਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਬਹੁਤੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੀ ਲਿਆਕਤ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਪਰ ‘ਪੁੱਲ’ ਬਹੁਤੀ ਹੋਵੇ।
  - 1) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਸ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ?

- 2) ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ?
  - 3) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
8. “ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ’ਤੇ ਖਲੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝੋਗੇ।”
- 1) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਸ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ?
  - 2) ਕੌਣ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ’ਤੇ ਖਲੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ?
  - 3) ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਕੌਣ ਅਸਮਰਥ ਹੈ?
9. “ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਹਾਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ-ਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”
- 1) ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
  - 2) ਇਸ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ?
  - 3) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
10. “ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਦਲੀਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦ ਡਿਜ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਰਸੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੋਈ ਏ। ਹੁਣ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਦਾ ਪਰਛਾਂਵਾਂ ਮੇਰੇ ’ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕੇਗਾ।”
- 1) ਹਰਦੇਵ ਬਾਜਵਾ, ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਕਿਹੋ-ਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ?
  - 2) ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਮਰਸੀ’ ਕੌਣ ਸੀ?
  - 3) ਹਰਦੇਵ ਬਾਜਵਾ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ?
11. “ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਮੇਲ ਸਕਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਫ਼ਤ ਦਾ ਝੁੰਗਲਮਾਟਾ ਪਾਟ ਜੁ ਜਾਣਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਵੀ ਪਾਣੀ ਰਿੜਕ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣੈ? ਨੀਟੂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ, ਉਹ ਝੋਲੀ ਪਾਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੀਅ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਹਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਇਆ ਮਿਲੇ ਪਰ.. ਪਰ.... ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਏ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਏ, ਅੱਜ ਵੀ ਏ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ।”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕਹੇ?
  - 2) ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਬਾਜਵੇ ’ਤੇ ਕੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ?
  - 3) ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਨੀਟੂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ?
12. “ਓ ਗਾਡ! ਹਮਾਰਾ ਸਾਥ ਕੈਸਾ ਸ਼ੇਮਫੁਲ ਢੋਕਾ ਹੂਆ। ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਕਾ ਬਰਾਡਰੀ ਯਿਹ ਹੋਟਾ। ਆਪ ਔਰਟ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਭੀ ਐਸਾ ਡੀਸੀਵ ਕਰਟਾ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਮੁਲਕ ਮੈਂ ਜਾ ਕਰ ਭੀ ਡੀਸੀਵ ਕਰਟਾ? ਸ਼ਰਮ ਕਾ ਬਾਟ, ਸ਼ੇਮ! ਸ਼ੇਮ!”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹੇ?
  - 2) ਮਰਸੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਕਿਸ ਧੌਖੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ?
  - 3) ਮਰਸੀ ‘ਸ਼ਰਮ ਕਾ ਬਾਟ, ਸ਼ੇਮ! ਸ਼ੇਮ! ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ?
13. “ਮੈਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਦਾ ਸੁਹਾਗ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿਆਂਗਾ। ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਨਾਲ ਮਰਸੀ ਦਾ ਸੁਹਾਗ ਹੋਰ ਬਣ ਸਕਦੈ, ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਮੇਰੀ ਭਰਜਾਈ, ਛੁੱਟੜ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਉਹ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ।”
- 1) ਸੁਖਦੇਵ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਸੀ?
  - 2) ਇਸ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਬਾਜਵਾ, ਮਰਸੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
  - 3) ਸੁਖਦੇਵ ਬਾਜਵਾ ਦਾ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ?
14. “ਮੇਰਾ ਵੀ ਇਹੋ ਖਿਆਲ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਕਾਸਦ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੁਲਾ-ਸਫ਼ਾਈ ਲਈ ਇੱਥੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦਾ ਖ਼ਾਤਰ-ਖ਼ਵਾਹ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਾਓ, ਮੀਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਔਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰੇ-ਖ਼ਾਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਜਲਦੀ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।”

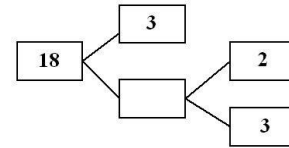
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ?
  - 2) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕਾਸਦ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?
  - 3) ਦਰਬਾਰੇ-ਖਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ?
15. “ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਅਸ਼ੋਕ ਤੇ ਅਕਬਰ ਵਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ, ਮਰਾਠੇ, ਰਾਜਪੂਤ, ਸੰਤ, ਸਾਧੂ, ਸ਼ੀਆ, ਸੂਫੀ, ਕੁੱਲ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤੀ ਤੇਰੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ।”
- 1) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਸ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਲਈ ਹੈ?
  - 2) ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
  - 3) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?
16. “ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮਗਰ ਉਹ ਮੁਲਕੀ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਪਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਔਰ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੱਸ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਆ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ?”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
  - 2) ਇਹਨਾਂ ਉਤਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ’ ਕਿਸ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?
  - 3) ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ?
17. “ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੀਅ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਓ। ਪਰ ਮਾਂ ਜੀ, ਮੈਂ ਮਗਰੋਂ ਨਹੀਂ ਲਹਿਣ ਵਾਲੀ, ਐਡੀ ਸੌਖੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਰੋ ਸਈ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ ’ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਮਰ ਜਾਵਾਂ।”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹੇ?
  - 2) ਮਨਜੀਤ ਦੀ ਸੱਸ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?
  - 3) ਸੱਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਡਰਾਵੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜੀਤ ਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ?
18. “ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਜੀ ਸਿਪਾਹੀ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਦਾਰ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ, ਮੈਂ ਤੇ ਭੈਣ ਜੀ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਫੌਜੀ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਐਨੀ ਕੁ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹੇ?
  - 2) ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਬਣਨ ’ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ?
  - 3) ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸੋਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ?
19. “ਦੁਖੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਗੱਲ ਕੀ ਐ? ਦੁਖੀ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ। ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਧੀ ਵਿਆਹ ਕੇ ਤੂੰ ਸੁੱਖ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਹੋਣੀ ਐ?”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
  - 2) ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ?
  - 3) ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?
20. “ਨੀ ਬਹੂ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੀਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ। ਮੈਂ ਭੁੱਲੀ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਏਸ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਬਥੇਰਾ ਦੁੱਖ ਭੋਗ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਧੀ ’ਤੇ ਇਹ ਹੋਣੀ ਕਿਹੜੇ ਪਾਪ ਦਾ ਫਲ ਹੋ ਕੇ ਬੀਤਦੀ ਐ? ਜਿਹੜੇ ਬਹੂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬੋਲ-ਕਬੋਲ ਕਹੇ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਤੈਤੋਂ ’ਤੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦੀ ਆਂ।”
- 1) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?
  - 2) ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਬਹੂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਕਿਉਂ ਮੰਗਦੀ ਹੈ?
  - 3) ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ’ਹੋਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (Real Numbers)

(1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ) (One marks questions)

- ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆ ਹੈ? Which of the following numbers is rational number?
(a) $7\sqrt{5}$ (b) $6+\sqrt{2}$ (c) $\sqrt{23}$ (d) $\sqrt{36}$
- ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਅਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆ ਹੈ? Which of the following numbers is irrational number?
(A) $(3+\sqrt{23})-\sqrt{23}$ (B) $2-\sqrt{5}$ (C) $\sqrt{25}$ (D) $\frac{2\sqrt{7}}{7\sqrt{7}}$
- ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਮ.ਸ.ਵ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
What is HCF of smallest prime number and smallest composite number?
(a)0 (b) 1 (c)2 (d)3
- ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਲ.ਸ.ਵ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
What is LCM of smallest prime number and smallest composite number?
(a)4 (b) 1 (c)2 (d)3
- ਦੋ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿਸਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮ.ਸ.ਵ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? What is the H.C.F. of two consecutive even numbers?
(a) 1 (b)2 (c) 4 (d) 8
- ਜੇਕਰ ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮ.ਸ.ਵ 1 ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
(a) ਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (b) ਸਹਿ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (c) ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ (d) ਅਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ
If the HCF of two numbers is 1, then the two numbers are called
(a) Composite numbers (b) relatively prime or co-prime numbers
(c) Whole numbers (d) irrational numbers
- ਦਿੱਤੇ ਗੁਣਨਖੰਡ ਰੁੱਖ ਵਿੱਚ ਅਗਿਆਤ ਸੰਖਿਆ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?
The missing number in the following factor tree is:
(a) 9 (b)2 (c) 6 (d) 3
- ਕਿਸੇ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ p/q ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
Which of the following condition is required to show that p/q is a rational number?
(A) $q \neq 0$ (B) $q = 0$ (C) $p = 0$ (D) $p \neq 0$
- ਇੱਕ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਗੁਣਨਖੰਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? What is the number of factors of a prime number?
(a) 1 (b)2 (c) 0 (d) 3
- ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਲ.ਸ.ਵ. (LCM) ਅਤੇ ਮ.ਸ.ਵ. (HCF) ਕ੍ਰਮਵਾਰ 182 ਅਤੇ 13 ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ 26 ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਖਿਆ ਪਤਾ ਕਰੋ। The LCM and HCF of two numbers are 182 and 13 respectively. If one of them is 26, find the other number.
(a) 91 (b)20 (c) 75 (d) 66

True/False(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

- ਇੱਕ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਣਨਖੰਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
A prime number has three or more than three factors(T/F)
- ਹਰ ਇੱਕ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਘਾਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣਨਫਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)
Every composite number can be expressed factorized as a product of powers of primes. (T/F)
- ਦੋ ਸਹਿਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਲ.ਸ.ਵ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।(ਸਹੀ/ਗਲਤ)
The LCM of two co-prime number is equal to the products of numbers. (T/F)
- 26 ਅਤੇ 91 ਦਾ ਮ.ਸ.ਵ 13 ਹੈ।(ਸਹੀ/ਗਲਤ) The HCF of 26 and 91 is 13. (T/F)
- $7 \times 11 \times 13 + 13$ ਇੱਕ ਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(ਸਹੀ/ਗਲਤ) $7 \times 11 \times 13 + 13$ is composite number. (T/F)
- $\frac{1}{\sqrt{2}}$ ਇੱਕ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।(ਸਹੀ/ਗਲਤ) $\frac{1}{\sqrt{2}}$ is rational number. (T/F)

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- ਜੇਕਰ a ਅਤੇ b ਧਨਾਤਮਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ $HCF(a,b) \times LCM(a,b) = \dots\dots\dots$
If a and b are positive integer then $HCF(a,b) \times LCM(a,b) = \dots\dots\dots$

2. π ਇੱਕ ..... ਸੰਖਿਆ ਹੈ। π is a ..... number.
 3. ਇੱਕ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਇੱਕ ..... ਸੰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

The sum of a rational number and an irrational number is .....

4. $\sqrt{5} - 3 - 2$ ਇੱਕ ..... ਸੰਖਿਆ ਹੈ। $\sqrt{5} - 3 - 2$ is..... Number
 5. ਦੋ ਸਹਿ-ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਲ.ਸ.ਵ. ਹਮੇਸ਼ਾ ..... ਹੁੰਦਾ ਹੈ The LCM of two co-prime number is always .....
 6. ਦੋ ਸਹਿ-ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮ.ਸ.ਵ. ਹਮੇਸ਼ਾ ..... ਹੁੰਦਾ ਹੈ The HCF of two co-prime number is always .....
 7. $3\sqrt{5} \times 2\sqrt{5}$ ਇੱਕ ..... ਸੰਖਿਆ ਹੈ। $3\sqrt{5} \times 2\sqrt{5}$ is..... Number

ਬਹੁਪਦ (Polynomial)

(1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ) (One marks questions)

- 1 ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਬਹੁਪਦ ਹੈ? Which of the following is a polynomial?

A) $x^2 - 6\sqrt{x} + 2$ B) $\sqrt{x} + \frac{1}{\sqrt{x}}$ C) $\frac{5}{x^2 - 3x + 1}$ D) $x^2 - 5$

2. ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਦੀ ਘਾਤ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? What is the power of a quadratic polynomial?

- A) 1   B) 0   C) -1   D) 2

3. ਰੇਖੀ ਬਹੁਪਦ ਦੀ ਘਾਤ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? What is the power of a linear polynomial?

- A) 1   B) 0   C) -1   D) 2

4. ਰੇਖੀ ਬਹੁਪਦ $ax + b$ ਦੇ ਸਿਫਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? What is the number of zeroes of linear polynomial?

- A) 1   B) 0   C) 3   D) 2

5. $\sqrt{2}$ ਇੱਕ ਬਹੁਪਦ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਘਾਤ ..... ਹੈ। $\sqrt{2}$ is a polynomial of degree ..... ?

- A) 1   B) 0   C) 3   D) 2

6. ਕਿਸੇ ਬਹੁਪਦ $p(x)$ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਆਲੇਖ ਤੋਂ ਸਿਫਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।

Find the number of zeroes of $p(x)$ from the given graph.

- A) 1   B) 3   C) 4   D) 2

8. ਕੋਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆ "a", $f(x)$ ਦੀ ਸਿਫਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ:

If "a" is any real number be a zero of $f(x)$ then

- (a) $f(a) = -1$ (b) $f(a) = 1$ (c) $f(a) = 0$ (d) $f(a) = -2$

10. $p(x) = (x - 1)(x - 2)$ ਦੀਆਂ ਸਿਫਰਾਂ ਕੀ ਹਨ? What are the zeroes of $p(x) = (x - 1)(x - 2)$?

- (a) 1, -2   (b) -1, 2   (c) 1, 2   (d) -1, -2

11. ਇੱਕ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਫਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਅਤੇ ਗੁਣਨਫਲ -3 ਅਤੇ 2 ਹੋਵੇ:

A quadratic polynomial whose sum and product of zeroes are -3 and 2 is:

- (a) $x^2 - 3x + 2$ (b) $x^2 + 3x + 2$ (c) $x^2 - 2x + 3$ (d) $x^2 + 2x + 3$

12. ਜੇਕਰ α , β ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $x^2 + 7x + 12$ ਦੀਆਂ ਸਿਫਰਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ $\alpha + \beta =$

If α, β are zeroes of the polynomial $x^2 + 7x + 12$, then $\alpha + \beta =$

- (a) 12   (b) -12   (c) -7   (d) 7

13. ਜੇਕਰ α , β ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $x^2 + 7x + 12$ ਦੀਆਂ ਸਿਫਰਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ $\alpha\beta =$

If α, β are zeroes of the polynomial $x^2 + 7x + 12$, then $\alpha\beta =$

- (a) 12   (b) -12   (c) -7   (d) 7

14. ਸਮੀਕਰਣ $y = ax^2 + bx + c$ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫ ਦਾ ਅਕਾਰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪੈਰਾਬੋਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ:

The shape of the graph of the equation $y = ax^2 + bx + c$ will be an upward-open parabola if:

- (a) $a = 0$ (b) $a = -1$ (c) $a > 0$ (d) $a < 0$

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨ ਸਹੀ ਹਨ ਜਾਂ ਗਲਤ

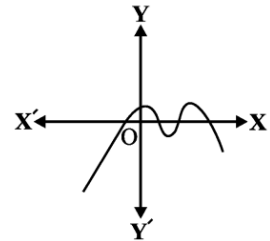
1. ਗੈਰ ਸਿਫਰ ਅਚਲ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਾਤ ਸਿਫਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? (ਸਹੀ/ਗਲਤ) The degree of a non-zero constant polynomial is zero. (T/F)
 2. ਇੱਕ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਸਰਲ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਸਹੀ/ਗਲਤ) The graph of quadratic polynomial is a straight line. (T/F)
 3. ਇੱਕ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਫਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਅਤੇ ਗੁਣਨਫਲ 0 ਅਤੇ 5 ਹੋਵੇ $x^2 - 5$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

A quadratic polynomial whose sum and product of zeroes are 0 and 5 is $x^2 - 5$ (True/False)

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਘਾਤ ..... ਦੇ ਬਹੁਪਦ ਨੂੰ ਰੇਖੀ ਬਹੁਪਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ..... degree polynomial is called a linear polynomial.
 2. ਇੱਕ ਘਾਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਪਦ ਨੂੰ ..... ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। A polynomial having degree one is called .....
 3. ਇੱਕ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ..... ਹੁੰਦਾ ਹੈ। The graph of a quadratic polynomial is .....
 4. ਘਾਤ n ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਪਦ ਦੇ ਸਿਫਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ..... ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

A given polynomial of degree n has at most ..... zeroes

5. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਦਾ ਆਲੇਖ x ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ ਦੇ ਸਿਫਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ..... ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

If the graph of quadratic polynomial does not cross the x -axis anywhere then the number of zeroes is .....

6. ਜੇਕਰ α ਅਤੇ β ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ $ax^2 + bx + c$ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿਫਰਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਿਫਰਾਂ ਦਾ ਗੁਣਨਫਲ $\alpha\beta = \dots\dots\dots$

If α and β are zeroes of quadratic polynomials $ax^2 + bx + c$ then multiplication of zeroes $\alpha\beta = \dots\dots\dots$

7. ਜੇਕਰ α ਅਤੇ β ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ $ax^2 + bx + c$ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿਫਰਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਿਫਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ $\alpha + \beta = \dots\dots\dots$

If α and β are zeroes of quadratic polynomials $ax^2 + bx + c$ then sum of zeroes $\alpha + \beta = \dots\dots\dots$

ਦੋ ਚਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ PAIR OF LINEAR EQUATIONS IN TWO VARIABLES

(1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ) (One marks questions)

1. ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨ $y - 5 = 0$ ਦਾ ਆਲੇਖ ਹੈ:-

- (a) ਇੱਕ ਰੇਖਾ (b) ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ (c) ਇੱਕ ਵੱਕਰ (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

Linear equation $y - 5 = 0$ has graph of :-

- (a) a straight line (b) a point (c) a curve (d) none of above

2. ਸਮੀਕਰਨਾਂ $3x - 3y = 4$ ਅਤੇ $2x + y = 5$ ਦਾ/ਦੇ ਹੱਲ ਹੋਵੇਗਾ/ਹੋਣਗੇ?

- (a) ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ (b) ਅੰਨਤ ਹੱਲ (c) ਇੱਕ ਹੱਲ (d) ਦੋ ਹੱਲ

The equations $3x - 3y = 4$ and $2x + y = 5$ has solutions?

- (a) No solution (b) infinite solutions (c) One solution (d) two solution

3. k ਦਾ ਮੁੱਲ ਜਿਸ ਲਈ ਸਮੀਕਰਨਾਂ $kx - y = 2$ ਅਤੇ $6x - 2y = 3$ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਹੱਲ ਹੈ?

The value of k for which a system of linear equations $kx - y = 2$ and $6x - 2y = 3$ has unique solution?

- (a) $k=3$ (b) $k \neq 3$ (c) $k=0$ (d) $k \neq 0$

4. ਸਮੀਕਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ $y = 0$ ਅਤੇ $y = -7$ ਦਾ

- (a) ਇੱਕ ਹੱਲ ਹੈ (b) ਦੋ ਹੱਲ ਹਨ (c) ਅੰਨਤ ਹੱਲ ਹਨ (d) ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ

The pair of equations $y = 0$ and $y = -7$ has

- (a) one solution (b) two solution (c) infinitely many solutions (d) no solution

5. ਸਮੀਕਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ $x = a$ ਅਤੇ $y = b$ ਦਾ ਆਲੇਖ

- (a) ਸਮਾਂਤਰ ਹੈ। (b) (a, b) ਤੇ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। (c) ਸੰਪਾਤੀ ਹੈ (d) (b, a) ਤੇ ਕੱਟਦਾ ਹੈ।

The pair of Equations $x = a$ and $y = b$ graphically represents the lines which are

- (a) parallel (b) intersecting at (a, b) (c) Coincident (d) intersecting at (b, a)

6. ਜੇਕਰ $(6, k)$ ਸਮੀਕਰਨ $3x + y - 22 = 0$ ਦਾ ਇੱਕ ਹੱਲ ਹੈ ਤਾਂ k ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ

If $(6, k)$ is a solution of the equation $3x + y - 22 = 0$, then the value of k is:

- (a) 4 (b) -4 (c) 3 (d) -3

7. ਜੇਕਰ ਦੋ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਰਲ ਰੇਖਾਵਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੱਟਣ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀ ਹੈ ?

- (a) ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਹੱਲ (b) ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ (c) ਅਸੀਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਹੱਲ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

If graph of a pair of linear equations intersect at one point then the solution of pair of linear equations are :

- (a) one solution (b) no solution (c) many solution (d) none of these

8. ਸਮੀਕਰਣਾਂ $x + y = 14$ ਅਤੇ $x - y = 4$ ਵਿੱਚ x ਅਤੇ y ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ: The values of x and y from the equations $x + y = 14$ and $x - y = 4$ are :

- (a) $x = 9, y = 5$ (b) $x = 5, y = 9$ (c) $x = 8, y = 5$ (d) $x = 7, y = 8$

9. ਸਮੀਕਰਣਾਂ $3x - y = 3$ ਅਤੇ $9x - 3y = 9$ ਦਾ ..... ਹੈ।

- (a) ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਹੱਲ (b) ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ (c) ਅਸੀਮਿਤ ਹੱਲ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

The equations $3x - y = 3$ and $9x - 3y = 9$ have .....

- (a) A unique solution (b) No solution (c) Infinite solution (d) None of these.

True/False(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

1. ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦਾ ਆਲੇਖ ਕਾਟਵੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸੰਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

If graph of two linear equation is intersecting lines then the solution of equation is consistent. (T/F)

2. ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦਾ ਆਲੇਖ ਸੰਪਾਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

If graph of two linear equation is intersecting lines then the solution of equation is inconsistent. (T/F)

3. ਸਮੀਕਰਣ $x = a$ ਦਾ ਆਲੇਖ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ ਹੈ, ਜੋ x - ਪੂਰੇ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

The graph of linear equation $x = a$ is a straight line which is parallel to x -axis. (T/F)

4. ਸਮੀਕਰਨਾਂ $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ ਅਤੇ $a_2x + b_2y + c_2 = 0$ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ $\frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} = \frac{c_1}{c_2}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

If in equations $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ and $a_2x + b_2y + c_2 = 0$, $\frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} = \frac{c_1}{c_2}$ then these have no solutions. (T/F)

5. ਸਮੀਕਰਨਾਂ $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ ਅਤੇ $a_2x + b_2y + c_2 = 0$ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ $\frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} \neq \frac{c_1}{c_2}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

If in equations $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ and $a_2x + b_2y + c_2 = 0$, $\frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} \neq \frac{c_1}{c_2}$ then these have no solutions. (T/F)

6. ਸਮੀਕਰਨਾਂ $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ ਅਤੇ $a_2x + b_2y + c_2 = 0$ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ $\frac{a_1}{a_2} \neq \frac{b_1}{b_2}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

If in equations $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ and $a_2x + b_2y + c_2 = 0$, $\frac{a_1}{a_2} \neq \frac{b_1}{b_2}$ then these has one solutions. (T/F)

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਜਦੋਂ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਸੰਗਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਲੇਖ ..... ਹੋਵੇਗਾ।

If pair of linear equation is consistent then graph of these equations are.....

2. ਜਦੋਂ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਲੇਖ ..... ਹੋਵੇਗਾ।

If pair of linear equation is inconsistent then graph of these equations are.....

3. ਸਮੀਕਰਨਾਂ $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ ਅਤੇ $a_2x + b_2y + c_2 = 0$ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ $\frac{a_1}{a_2} \neq \frac{b_1}{b_2}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ..... ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ।

If in equations $a_1x + b_1y + c_1 = 0$ and $a_2x + b_2y + c_2 = 0$, $\frac{a_1}{a_2} \neq \frac{b_1}{b_2}$ then these has ..... solutions.

4. ਜਦੋਂ ਦੋ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇਖ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ..... ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

When the graphs of two linear equations are parallel, then the pair of linear equations will be....

5. ਜੇਕਰ ਦੋ ਚਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਸੰਗਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੇਖੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਲ ਰੇਖਾਵਾਂ ..... ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

If a pair of linear equations of two variables is consistent, then the lines representing these equations will be.....

ਦੋਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਨ Quadratic Equation

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਦੋਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ? Which of the following is quadratic equation?

A) $(x - 2)(x + 1) = (x - 1)(x + 3)$ B) $x^3 + x^2 + 2 = 0$ C) $x^2 + 11x + 30 = 0$ D) $x^4 - 5 = 0$

2. ਦੋਘਾਤੀ $x^2 - 5x + 6 = 0$ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਹੈ: The roots of quadratic equation $x^2 - 5x + 6 = 0$ are :

A) 5, -6 B) 2, 3 C) -2, -3 D) -6, -1

3. ਸਮੀਕਰਨ $px^2 + qx + r = 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਜਿਥੇ $p \neq 0$ ਹੈ: Find the roots of quadratic equation $px^2 + qx + r = 0$ where $p \neq 0$

(a) $\frac{-q \pm \sqrt{q^2 - 4pr}}{2r}$ (b) $\frac{-q \pm \sqrt{q^2 - 4pr}}{2p}$ (c) $\frac{2p}{2p - q + \sqrt{q^2 - 4pr}}$ (d) $\frac{q \pm \sqrt{q^2 - 4pr}}{2r}$

4. ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਨ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਤਾਂ c ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ:

If roots of quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$ is equal then value of c is :

(A) $-\frac{b}{2a}$ (B) $\frac{b}{2b}$ (C) $-\frac{b^2}{4a}$ (D) $\frac{b^2}{4a}$

5. p ਦੀ ਕੀਮਤ ਜਿਸ ਲਈ $x^2 - px + 4 = 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹੋਣਗੇ। For what value of p the roots of equation $x^2 - px + 4 = 0$ is real

(A) $p^2 \geq 16$ (B) $p^2 \leq 16$ (C) $p^2 \geq -16$ (D) none of above (ਇੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ)

6. ਦੋਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਨ $2x^2 + x - 6 = 0$ ਦਾ ਡਿਸਕ੍ਰਿਮੀਨੈਂਟ ਹੈ। The discriminant of equation $2x^2 + x - 6 = 0$ is

(A) -11 (B) 13 (C) 25 (D) 49

7. ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਨ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦਾ ਇੱਕ ਮੂਲ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਉਲਟ ਕ੍ਰਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ

If one of the roots of the quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$ is reciprocal of the other then

(A) $a = b$ (B) $b = c$ (C) $a = c$ (D) $a = -c$

8. ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਨ $ax^2 + bx + c = 0$, $a \neq 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਤੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ

The roots of the quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$, $a \neq 0$ are real and distinct if :

(a) $b^2 - 4ac < 0$ (b) $b^2 - 4ac = 0$ (c) $b^2 - 4ac > 0$ (d) None of these (ਇੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ)

9. k ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਲ ਲਈ ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਨ $2x^2 + kx + 3 = 0$ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੂਲ ਹਨ

If the equation $2x^2 + kx + 3 = 0$ has two equal roots, then the value of k is:

(a) ± 3 (b) $\pm 2\sqrt{6}$ (c) $\pm 3\sqrt{6}$ (d) $\pm 2\sqrt{3}$

10. ਦੋ ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਨ $ax^2 + bx + c = 0$, $a \neq 0$ ਦੇ ਦੋ ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮੂਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ

The roots of the quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$, $a \neq 0$, are real and equal if

- (a) $b^2 - 4ac = 0$ (b) $b^2 - 4ac > 0$ (c) $b^2 - 4ac < 0$ (d) None of these

11. ਦੋ ਲਗਾਤਾਰ ਧਨਾਤਮਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? Two consecutive positive integers differ by :

- (a) 2 (b) 3 (c) 1 (d) 4

True/False(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

1. ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਣ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਤਾਂ $D \geq 0$ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ)

If roots of quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$ is equal then $D \geq 0$ (T/F)

2. ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਣ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸਤਵਿਕ ਨਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ $D \geq 0$ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ)

If roots of quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$ are not real then $D \geq 0$ (T/F)

3. ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦਾ ਡਿਸਕ੍ਰਿਮੀਨੈਂਟ $b^2 - 4ac$ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ)

The discriminant of quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$ is $b^2 - 4ac$ (T/F)

4. ਇੱਕ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮੂਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

A quadratic equation have maximum two real roots. (T/F)

5. ਦੋਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $x^2 - 1 = 0$ ਦੇ ਮੂਲ 1, -1 ਹਨ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) The roots of quadratic equation $x^2 - 1 = 0$ is 1, -1 (T/F)

6. ਚਲ x ਵਿੱਚ ਦੋਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ a, b, c ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ $a \neq 0$ (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

A quadratic equation in the variable x is of the form $ax^2 + bx + c = 0$ where a, b, c are real numbers and $a \neq 0$ (T/F)

7. $ax^2 + bx + c = 0$ $a \neq 0$ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ ਦਾ ਮਿਆਰੀ ਰੂਪ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

$ax^2 + bx + c = 0$, $a \neq 0$ is called the standard form of a quadratic equation. (T/F)

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. k ਦੇ ..... ਮੂਲ ਲਈ ਸਮੀਕਰਣ $2x^2 + kx + 2 = 0$ ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਾਨ ਹੋਣਗੇ।

The value(s) of k for which the quadratic equation $2x^2 + kx + 2 = 0$ has equal roots, is.....

2. ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $x^2 + 4x + 1 = 0$ ਦਾ ਡਿਸਕ੍ਰਿਮੀਨੈਂਟ..... ਹੈ। The discriminant of $x^2 + 4x + 1 = 0$ is.....

3. ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $3x^2 - x + 1 = 0$ ਦਾ ਡਿਸਕ੍ਰਿਮੀਨੈਂਟ..... ਹੈ। The discriminant of $3x^2 - x + 1 = 0$ is.....

4. ਦੋ-ਘਾਤੀ ਬਹੁਪਦ $ax^2 + bx + c$ ਦੀਆਂ ਸਿਫਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋ-ਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ $ax^2 + bx + c = 0$ ਦੇ ਮੂਲ..... ਹਨ।

The zeroes of the quadratic polynomial $ax^2 + bx + c$ and the roots of the quadratic equation $ax^2 + bx + c = 0$ are the .....

5. ਇੱਕ ਦੋਘਾਤੀ ਸਮੀਕਰਣ ਦੇ ..... ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। A quadratic equation cannot have more than ..... roots.

ਅੰਕਗਣਿਤਕ ਲੜੀਆਂ Arithmetic Progression (1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ) (One marks questions)

1. A.P. 3, 1, -1, -3 ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। The common difference of A.P. 3, 1, -1, -3 is

- (a) 2 (b) -2 (c) 3 (d) 4

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਅੰਕ ਗਣਿਤਕ ਲੜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ n ਪਦਾਂ ਦੇ ਜੋੜਫਲ S_n ਦਾ ਸੂਤਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ a ਪਹਿਲਾ ਪਦ ਅਤੇ d ਸਾਂਝਾ ਅੰਤਰ ਹੈ:-

Which of the following is the formula for the sum of the first "n" terms of arithmetic sequence, where d is the common difference and a is first term?

- A) $S_n = \frac{n}{2}[2a + (n + 1)d]$ B) $S_n = \frac{n}{2}[a + (n - 1)d]$ C) $S_n = \frac{n}{2}[2a + (n - 1)d]$ D) $S_n = n[2a + (n - 1)d]$

3. ਅੰਕ ਗਣਿਤਕ ਲੜੀ 4, 10, 16, 22, ... ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਦ ਹੋਵੇਗਾ:- The next term of an AP 4, 10, 16, 22, ... is

- A) 25 B) 26 C) 27 D) 28

4. ਅੰਕ ਗਣਿਤਕ ਲੜੀ -5, -1, 3, 7, ... ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਦ ਹੋਵੇਗਾ:- The next term of the AP -5, -1, 3, 7, ... is

- (a) 10 (b) 12 (c) 11 (d) -12

5. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਇੱਕ A.P ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ? Which of the following list of numbers form an A.P ?

- (a) 4, 10, 16, 22 (b) -2, 2, -2, 2, -2, ... (c) 1, 1, 1, 2, 2, 2, 3, 3, 3, .. (d) 2, 3, 5, 7, 10, ...

6. ਪਹਿਲੀਆਂ n ਪ੍ਰਕਿਤਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the sum of first "n" natural number

- (a) n^2 (b) $\frac{n(n-1)}{2}$ (c) $n^2 + 1$ (d) $\frac{n(n+1)}{2}$

7. ਪਹਿਲੀਆਂ n ਟਾਂਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the sum of first "n" odd natural number.

- (a) n^2 (b) $n^2 - 1$ (c) $n^2 + 1$ (d) $2n - 1$

8. ਪਹਿਲੀਆਂ n ਜਿਸਤ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। Find the sum of first "n" even natural number.

- (a) n^2 (b) $n^2 - 1$ (c) $n^2 + 1$ (d) $2n - 1$

9. ਉਸ A.P. ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪਦ $a_n = 2n + 1$ ਹੋਵੇ:

The common difference of the A. P. whose general term $a_n = 2n + 1$ is:

- (a) 1 (b) 2 (c) -2 (d) -1

10. A.P. 2, 5, 8, ..., 35 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਪਦ ਤੋਂ 4ਵਾਂ ਪਦ ਪਤਾ ਕਰੋ। The 4th term from the end of the A.P. 2, 5, 8, ..., 35 is

- (a) 29 (b) 26 (c) 23 (d) 20

11. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ A.P. ਨਹੀਂ ਹੈ? Which of the following is not an A.P.?

- (a) 1, 4, 7, ... (b) 3, 7, 12, 18, ... (c) 11, 14, 17, 20, ... (d) -5, -2, 1, 4, ...

12. ਜੇਕਰ A.P. $p - 1, p + 3, 3p - 1$ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ p ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ:- If $p - 1, p + 3, 3p - 1$ are in AP, then p is equal to

- (a) 4 (b) -4 (c) 2 (d) -2

True/False(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

1. ਜੇਕਰ $a_n = 3 + 4n$ ਇੱਕ A.P. ਦਾ n ਵਾਂ ਪਦ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ 10ਵਾਂ ਪਦ 40 ਹੋਵੇਗਾ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

If $a_n = 3 + 4n$ is the n th term of an A.P. then its 10th term will be 40. (True/False)

2. A.P., -3, -5, -7, .. ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਅੰਤਰ -2 ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) The common difference of the A.P., -3, -5, -7, .. is -2. (True/False)

3. ਪਹਿਲੇ 1000 ਧਨਾਤਮਕ ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 500000 ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

The sum of the first 1000 positive integers is 500000. (True/False)

4. -10, -5, 0, 5, .. ਦਾ 15ਵਾਂ ਪਦ 60 ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) The 15th term of -10, -5, 0, 5, .. is 60. (True/False)

5. 5 ਦੇ ਪਹਿਲੇ 100 ਗੁਣਜਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 50500 ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ) The sum of first 100 multiples of 5 is 50500 (True/False)

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. A.P. 37, 33, 29, .. ਦਾ 10ਵਾਂ ਪਦ ..... ਹੈ। The 10th term of A.P. 37, 33, 29, .. is.....

2. A.P. 3, 15, 27, .. ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਦ ..... ਹੋਵੇਗਾ। The next term of A.P. 3, 15, 27, .. is.....

3. A.P. 47, 41, 35, 29, .. ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਅੰਤਰ ..... ਹੈ। The common difference of A.P. 47, 41, 35, 29, .. is.....

4. ਅੰਕ ਗਣਿਤਿਕ ਲੜੀ 7, 17, 27, 37, 47, .. ਦਾ 17ਵਾਂ ਪਦ ..... ਹੋਵੇਗਾ।

The 17th term of the arithmetic series 7, 17, 27, 37, 47, .. will be.

ਤ੍ਰਿਭੁਜ(Triangle)

1. ਜੇ $\triangle ABC \cong \triangle PQR$ ਹੈ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ? If $\triangle ABC \cong \triangle PQR$ then which of the following is true?

- (A) $B \leftrightarrow R$ (B) $C \leftrightarrow Q$ (C) $A \leftrightarrow R$ (D) $A \leftrightarrow P$

2. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ $DE \parallel BC$ ਹੈ। ਜੇ $AD = 2\text{cm}$, $AB = 5\text{cm}$ ਅਤੇ $BC = 7.5\text{cm}$ ਤਾਂ DE ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।

In given Fig. $DE \parallel BC$ if $AD = 2\text{cm}$, $AB = 5\text{cm}$ and $BC = 7.5\text{cm}$ then find the value of DE

- A. 1.5cm B. 2.5cm C. 3cm D. 5cm

3. ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ $DE \parallel BC$ ਹੈ। ਜੇ $AD = 5\text{cm}$, $DB = 8\text{cm}$ ਅਤੇ $AE = 7.5\text{cm}$ ਹੈ ਤਾਂ $EC = ?$

In given Fig. $DE \parallel BC$ if $AD = 5\text{cm}$, $DB = 8\text{cm}$ and $AE = 7.5\text{cm}$ then find the value of EC .

- (A) 8cm (B) 12cm (C) 13cm (D) 15cm

4. ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ $DE \parallel BC$ ਹੈ। ਜੇ $AD = 25\text{cm}$, $AE = 10\text{cm}$, $BD = (x+3)\text{cm}$ ਅਤੇ $EC = x\text{cm}$ ਤਾਂ x ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ :

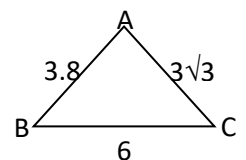
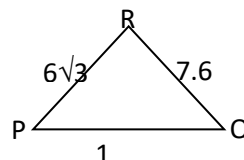
In given Fig. $DE \parallel BC$ if $AD = 25\text{cm}$, $AE = 10\text{cm}$, $BD = (x+3)\text{cm}$ and $EC = x\text{cm}$ then find the value of x .

- A) 2cm (B) 3cm (C) 4cm (D) 5cm

5. ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਕਥਨ ਚੁਣੋ:

By observing the following fig find the correct statement .

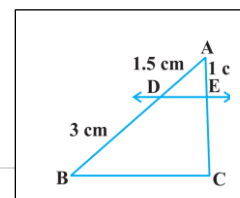
- (A) $\angle P = \angle A$ (B) $\angle P = \angle B$
(C) $\angle P = \angle C$ (D) none of these

6. ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ $DE \parallel BC$ ਹੈ ਤਾਂ EC ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ

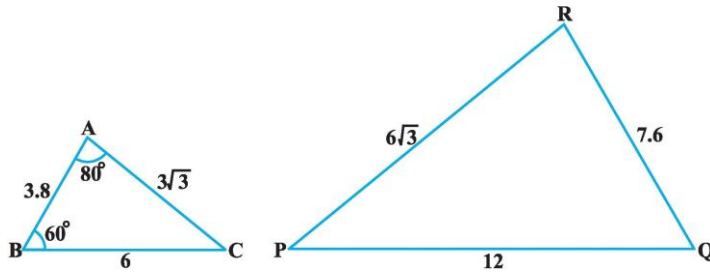
In the given fig $DE \parallel BC$ then the value of EC is

- (a) 1 cm (b) 2 cm (c) 3 cm (d) 4 cm

7. ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ $\angle P$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ In the given below figure, the value of $\angle P$ is

- (a) 60° (b) 80° (c) 40° (d) 100°

True/False(ਸਹੀ/ਗਲਤ)

- ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬਹੁਭੁਜ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ (i) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਤ ਕੋਣ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਅਤੇ (ii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤ ਭੁਜਾਵਾਂ ਸਮਾਨ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੋਣ। ਸਹੀ/ਗਲਤ
Two polygons of the same number of sides are similar, if (a) their corresponding angles are equal and (b) their corresponding sides are proportional. True/false
- ਦੋ ਸਰਬੰਗਸਮ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਹੀ/ਗਲਤ
Two congruent figures are always similar. True/false
- ਦੋ ਸਮਰੂਪ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਰਬੰਗਸਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਹੀ/ਗਲਤ
Two similar figures are always congruent. True/false
- ਸਾਰੇ ਚਤੁਰਭੁਜ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ/ਗਲਤ
All rectangles are similar. True / false
- ਸਮਾਨ ਭੁਜਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਬਹੁਭੁਜ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ/ ਗਲਤ
The polygons having same number of sides are similar. True/false

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- All.....triangles are similar. ਸਾਰੇ ..... ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- All circles are..... ਸਾਰੇ ਚੱਕਰ ..... ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- All squares are ..... ਸਾਰੇ ਵਰਗ ..... ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬਹੁਭੁਜ ਸਮਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ (i) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਤ ਕੋਣ..... ਹੋਣ ਅਤੇ (ii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤ ਭੁਜਾਵਾਂ..... ਹੋਣ।
Two polygons of the same number of sides are similar, if (a) their corresponding angles are .....and (b) their corresponding sides are

Coordinate Geometry

ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ MCQ

- $P(X_1, Y_1)$ ਅਤੇ $Q(X_2, Y_2)$ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਦਾ ਸੂਤਰ
The distance formula between two points $P(X_1, Y_1)$ and $Q(X_2, Y_2)$ is
a) $\sqrt{(X_2 - X_1)^2 + (Y_2 - Y_1)^2}$ b) $\sqrt{(X_1^2 + X_2^2) - (Y_1^2 + Y_2^2)}$
c) $\sqrt{(X_1^2 - X_2^2) + (Y_1^2 - Y_2^2)}$ d) $\sqrt{(X_1^2 - X_2^2) - (Y_1^2 - Y_2^2)}$
- ਬਿੰਦੂ $P(X_1, Y_1)$, $Q(X_2, Y_2)$ ਅਤੇ $R(X_3, Y_3)$ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਬਣਾਉਣਗੇ ਜੇਕਰ
Points $P(X_1, Y_1)$, $Q(X_2, Y_2)$ and $R(X_3, Y_3)$ will form a triangle if
a) $PQ + QR > PR$ b) $PQ + QR = PR$
c) $PQ + QR < PR$ d) $PQ - QR > PR$
- ਬਿੰਦੂ (a, b) ਅਤੇ $(-a, -b)$ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਦੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ
The distance between points (a, b) and $(-a, -b)$ is
a) $2\sqrt{a^2 + b^2}$ b) $4(a^2 + b^2)$
c) $2(a^2 + b^2)$ d) $a^2 + b^2$
- ਜੇ ਚੱਕਰ ਦੇ ਵਿਆਸ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ $(2, -5)$ ਅਤੇ $(-2, 9)$ ਹੋਣ ਤਾਂ ਚੱਕਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ :
If the coordinates of the points at the ends of the diameter of a circle are $(2, -5)$ and $(-2, 9)$, then the coordinates of the center of the circle are :
(a) $(0,0)$ (b) $(-5, 9)$ (c) $(2,-2)$ (d) $(0,2)$

5. x-ਧੁਰੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਕੋਟੀ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ? What is the ordinate of a point on the x-axis?

- (a) 1 (b) -1 (c) 0 (d) 2

6. y-ਧੁਰੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਭੁਜ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ? What is the abscissa of a point on the y-axis?

- (a) 1 (b) -1 (c) 0 (d) 2

7. The distance of the point (2, -3) from x-axis is..... x-ਧੁਰੇ ਤੋਂ ਬਿੰਦੂ (2, -3) ਦੀ ਦੂਰੀ ਹੈ:-

- (a) 0 (b) -1 (c) 2 (d) -3

8. The distance of the point (2, -3) from y-axis is..... y-ਧੁਰੇ ਤੋਂ ਬਿੰਦੂ (2, -3) ਦੀ ਦੂਰੀ ਹੈ :-

- (a) 0 (b) -1 (c) 2 (d) -3

9. The distance between the point (a, b) and (0, 0) ਬਿੰਦੂ (a, b) ਅਤੇ (0, 0) ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਹੈ :-

- (a) $\sqrt{a^2 + b^2}$ (b) $\sqrt{a^2 - b^2}$ (c) $\sqrt{b^2 - a^2}$ (d) $\sqrt{a - b}$

10. The distance between the point (4,-3) from origin is:- ਬਿੰਦੂ (4,-3) ਦੀ ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਹੈ :-

- (a) 4 (b) 7 (c) 5 (d) -3

11. Coordinate of any point P on x-axis : x- ਧੁਰੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ P ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ :-

- (a) (0,0) (b) (x,y) (c) (x,0) (d) (0,y)

12. Coordinate of any point P on y-axis :- y- ਧੁਰੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ P ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ :-

- (a) (0,0) (b) (x,y) (c) (x,0) (d) (0,y)

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

1. ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਦੇ y-ਧੁਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਦਾ _____ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। The distance of a point from Y - axis is known as _____.

2. ਬਿੰਦੂ P(x, y) ਦੀ ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ _____ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। The distance of a point P (x, y) from origin is _____.

3. ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ _____ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। The co-ordinates of origin are _____.

ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ (True or False)

1. ਬਿੰਦੂ (0, 4) y – ਧੁਰੇ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ The point (0,4) lies on y-axis. (True or False)

2. ਕਿਸੇ ਰੇਖਾਖੰਡ ਦਾ ਮੱਧ ਬਿੰਦੂ $(\frac{X_1+X_2}{2}, \frac{Y_1+Y_2}{2})$ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ)

The coordinates of mid point of a line segment is given by $(\frac{X_1+X_2}{2}, \frac{Y_1+Y_2}{2})$ (True or False)

3. ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ (0,0) ਹਨ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ) The coordinate of origin is (0,0) (True or False)

4. ਬਿੰਦੂ A(a,0) x-ਧੁਰੇ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ The point A(a,0) lie on x-axis. True or False

5. ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ (0,0) ਹਨ ਜਿੱਥੇ x ਅਤੇ y ਧੁਰਾ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ

The coordinates of point are (0,0) where x and y axis are intersect (True or False)

6. ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਦਾ x ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅੰਕ y-ਧੁਰੇ ਤੇ ਲੰਬਵਤ ਦੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ)

The x- coordinate of a point is the perpendicular distance from y-axis.(True or False)

Introduction to Trigonometry

1. ਜੇਕਰ $\sin A = \frac{24}{25}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ $\cos A$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। If $\sin A = \frac{24}{25}$, then find the value of $\cos A$

- (a) $\frac{7}{24}$ (b) $\frac{25}{24}$ (c) 1 (d) $\frac{24}{7}$

2. $\frac{2\tan 30^\circ}{1+\tan^2 30^\circ}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ? What is the value of $\frac{2\tan 30^\circ}{1+\tan^2 30^\circ}$

- (a) $\sin 60^\circ$ (b) $\cos 60^\circ$ (c) $\tan 60^\circ$ (d) $\sin 30^\circ$

3. $\sin 2A = 2 \sin A$ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ $A = \dots\dots\dots$ $\sin 2A = 2 \sin A$ is true when $A = \dots\dots\dots$

- (a) 0° (b) 30° (c) 45° (d) 60°

4. $9 \sec^2 A - 9 \tan^2 A = \dots\dots\dots$

- (a) 1 (b) 9 (c) 8 (d) 0

5. ΔABC , C ਤੇ ਸਮਕੋਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ $\cos(A+B)$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ। If ΔABC is right angled at C, then the value of $\cos(A + B)$ is

- (a) 0 (b) 1 (c) $\frac{1}{2}$ (d) n.d.

6. $\sin 30^\circ + \cos 60^\circ + \tan 45^\circ = \dots\dots\dots$

- (a) 1 (b) 9 (c) 8 (d) 0

7. ਜੇਕਰ $\sin A = \cos A$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ A ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। If $\sin A = \cos A$, then find the value of A

- (a) 0° (b) 30° (c) 45° (d) 60°

8. ਜੇਕਰ $\cos A = \frac{7}{25}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ $\tan A$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। If $\cos A = \frac{7}{25}$, then find the value of $\tan A$

- (a) $\frac{7}{24}$ (b) $\frac{25}{24}$ (c) 1 (d) $\frac{24}{7}$

9. ਜੇਕਰ $\tan A = \frac{5}{12}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ $\cos A$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। If $\tan A = \frac{5}{12}$, then find the value of $\cos A$

- (a) $\frac{5}{13}$ (b) $\frac{12}{5}$ (c) $\frac{13}{5}$ (d) $\frac{12}{13}$

10. ਜੇਕਰ $\sin A = \frac{5}{12}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ $\sec A$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ। If $\tan A = \frac{5}{12}$, then find the value of $\cos A$

- (a) $\frac{13}{5}$ (b) $\frac{12}{5}$ (c) $\frac{13}{5}$ (d) $\frac{12}{13}$

ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ:-

- $\sin^2\theta = \dots\dots\dots$
- $\sin 90^\circ$ ਦਾ ਮੁੱਲ $\dots\dots\dots$ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। Value of $\sin 90^\circ$ is $\dots\dots\dots$.
- $\dots\dots\dots + \sin^2 A = 1$
- $1 + \tan^2 A = \dots\dots\dots$
- $5 \operatorname{cosec}^2 A - 5 \cot^2 A = \dots\dots\dots$
- $1 - \sec^2 A = \dots\dots\dots$

ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ (True or False)

- $(0, \pi/2)$ ਵਿੱਚ θ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ $\sin\theta$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ।
The value of $\sin\theta$ increases with increase in value of θ in interval $(0, \pi/2)$.
- $A = 0^\circ$ ਲਈ $\cot A$ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। For $A = 0^\circ$ $\cot A$ is not defined.
- θ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ $\sin\theta = \cos\theta$ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। For all values of θ , $\sin\theta = \cos\theta$.
- $\sin\theta + \cos\theta = 1$
- $\tan A$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ 1 ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। The value of $\tan A$ is always less than 1.
- A ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੱਲ ਲਈ $\sec A = \frac{12}{5}$ ਠੀਕ ਹੈ। $\sec A = \frac{12}{5}$ for some value of angle A.
- $\cot A$, $\cot$ ਅਤੇ A ਦਾ ਗੁਣਨਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। $\cot A$ is the product of $\cot$ and A.
- $\sin(A + B) = \sin A + \sin B$.
- θ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ $\sin\theta$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਵਧਦਾ ਹੈ।
The value of $\sin \theta$ increases as θ increases.
- θ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ $\cos\theta$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਵਧਦਾ ਹੈ।
The value of $\cos \theta$ increases as θ increases.

Circles

- ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਮਾਂਤਰ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
How many parallel tangents a circle can have at the most?
a) ਦੋ (Two) b) ਤਿੰਨ (three) c) ਅਨੰਤ (infinite) d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (none of these)
- ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
How many tangents can a circle have?
a) ਦੋ (Two) b) ਇੱਕ (one) c) ਅਨੰਤ (infinite) d) ਸਿਫਰ (zero)
- ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ Q ਤੋਂ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 24cm ਹੈ ਅਤੇ Q ਦੀ ਉਸਦੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਦੂਰੀ 25cm ਹੈ ਤਾਂ ਚੱਕਰ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਹੋਵੇਗਾ: From a point Q, the length of the tangent to a circle is 24cm and the distance of Q from the centre is 25cm. The radius of the circle is :
a) 7cm b) 12cm c) 15cm d) 24.5cm
- ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ P ਤੋਂ ਇੱਕ O ਕੇਂਦਰ ਵਾਲੇ ਚੱਕਰ ਤੇ ਦੋ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ PA ਅਤੇ PB ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ 80° ਦਾ ਕੋਣ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ $\angle POA = ?$

If tangents PA and PB from a point P to a circle with centre O are inclined to each other at angle of 80° , then $\angle POA = ?$

- a) 50° b) 60° c) 70° d) 80°

5) ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ A ਤੋਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 5cm ਦੂਰੀ ਤੇ ਹੈ, ਚੱਕਰ ਤੇ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 4 cm ਹੈ, ਚੱਕਰ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਪਤਾ ਕਰੋ:-

The length of a tangent from a point A at distance 5cm from the centre of the circle is 4cm. What is radius of the circle:-

- a) 4cm   b) 2cm   c) 3cm   d) 5cm

6) ਦੋ ਸਮਕੇਂਦਰੀ ਚੱਕਰਾਂ ਦੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ 5 cm ਅਤੇ 3 cm ਹਨ। ਵੱਡੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਉਸ ਜੀਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੋ ਛੋਟੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। Two concentric circles are of radii 5cm and 3cm. Find the length of the chord of the largest circle which touches the smallest circle.

- a) 7cm   b) 8cm   c) 14cm   d) 10cm

7) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ P ਤੋਂ O ਕੇਂਦਰ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਚੱਕਰ 'ਤੇ PA, PB ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ 100° ਦੇ ਕੋਣ 'ਤੇ ਝੁਕੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ $\angle POA$ ਬਰਾਬਰ ਹੈ : If tangents PA and PB from a point P to a circle with centre O are inclined to each other at angle of 100° , then $\angle POA$ is equal to

- a) 40° b) 60° c) 70° d) 80°

8) ਚੱਕਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਇਸਦੀ ਹਰੇਕ ਜੀਵਾ ਨੂੰ ਸਮਦੋਭਾਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ / ਗਲਤ)

The centre of a circle bisects each chord. (True / False)

9) ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (ਸਹੀ / ਗਲਤ)

A circle has only one tangent. (True / False)

10) ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਜੋ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਕੱਟਦੀ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਸਹੀ / ਗਲਤ)

A line which intersects a circle in two distinct points is called a tangent. (True / False)

11) ਕਿਸੇ ਚੱਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਚੱਕਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। (ਸਹੀ / ਗਲਤ)

From a point inside a circle, two tangents can be drawn on the circle. (True / False)

12) ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਜੋ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਕੱਟਦੀ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ _____ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

A line intersecting a circle at one point is called a _____

13) ਇੱਕ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਦਾ ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸਾਂਝਾ ਬਿੰਦੂ _____ ਕਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

The common point of a tangent to a circle is called _____

14) ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀਆਂ _____ ਸਮਾਂਤਰ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

A circle can have _____ parallel tangent lines at most.

15) ਇੱਕ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ ਚੱਕਰ ਨੂੰ _____ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਕੱਟਦੀ ਹੈ।

A tangent intersects a circle in _____ point(s).

Areas related to circles

1. ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ: The formula for the area of a circle is:

- i. $A = \pi r$ ii. $A = 2\pi r$ iii. $A = \pi r^2$ iv. $A = 1/2\pi r$

2. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦਾ ਵਿਆਸ 14 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਕੀ ਹੈ ?

If the diameter of a circle is 14 cm, what is its radius?

- i. 7 cm   ii. 14 cm   iii. 21 cm   iv. 28 cm

3. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦਾ ਘੇਰਾ 10 ਇਕਾਈਆਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕੀ ਹੈ ? If the radius of a circle is 10 units, what is its area?

i. 20π square units / 20π ਵਰਗ ਇਕਾਈਆਂ   ii. 100π square units / 100π ਵਰਗ ਇਕਾਈਆਂ

iii. 200π square units / 200π ਵਰਗ ਇਕਾਈਆਂ

4. 6 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ 45 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਵਾਲੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸੀ ਖੰਡ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਹੈ:

The area of a sector with a central angle of 45 degrees in a circle of radius 6 cm is:

- i. 3π square cm / 3π ਵਰਗ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ   ii. 6π square cm / 6π ਵਰਗ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ
iii. 9π square cm / 9π ਵਰਗ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ   iv. None of these / ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

5. 60 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਅਤੇ 8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਹੈ

The length of an arc in a circle with a central angle of 60 degrees and radius 8 cm is:

- i. 4π cm   ii. 8π cm   iii. 12π cm   iv. None of these / ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

6. ਜੇਕਰ 12 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਧ ਵਿਆਸੀ ਖੰਡ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 36π ਵਰਗ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਦਾ ਮਾਪ ਕੀ ਹੈ ? If the area of a sector in a circle with a radius of 12 cm is 36π square cm, what is the measure of the central angle in degrees?

- i. 30° ii. 45° iii. 60° iv. 90°

7. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦਾ ਘੇਰਾ 20π cm ਹੈ, ਤਾਂ 72 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

If the circumference of a circle is 20π cm, what is the length of an arc with a central angle of 72 degrees?

- i. 2π cm   ii. 4π cm   iii. 6π cm   iv. 8π cm

8. ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਮਕੇਂਦਰੀ ਚੱਕਰਾਂ ਦੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ 1:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

If two concentric circles have radii in the ratio of 1:3, what is the ratio of their areas?

- i. 1:3   ii. 1:9   iii. 1:6   iv. 1:12

11. ਇੱਕ ਗੋਲਾਕਾਰ ਤਾਲਾਬ ਦਾ ਘੇਰਾ 14 ਮੀਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਲਾਬ ਦਾ ਲਗਭਗ ਖੇਤਰਫਲ ਕੀ ਹੈ ?

A circular pond has a radius of 14 meters. What is the approximate area of the pond?

- i. 154 m²   ii. 308 m²   iii. 616 m²   iv. 1232 m²

True/ False

- ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੱਕਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। The length of arc is always equal to the radius of the circle.
- ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਰਧ ਵਿਆਸੀ ਖੰਡ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੈ। The arc length is proportional to the central angle of the sector.
- ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ: ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ = $360^\circ / \text{ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ} \times 2\pi r$
The formula for calculating arc length is Arc Length = $360^\circ \text{C} / \text{entral Angle} \times 2\pi r$.
- ਜੇਕਰ ਦੋ ਚੱਕਰਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰਾਂ 'ਤੇ ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ।
If two circles have the same radius, the length of arc on both circles with the same central angle will be equal.
- ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ, ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਚਾਪ ਦੇ ਦੋ ਅੰਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਜੀਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
In a circle, the arc length is the same as the length of the chord connecting the two end points of the arc.
- ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਚੱਕਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। The arc length is independent of the circumference of the circle.
- ਜੇਕਰ 10 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸੀ ਖੰਡ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਣ 90 ਡਿਗਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 14 ਹੈ।
If the central angle of a sector is 90 degrees in a circle with a radius of 10 cm, the arc length of the circle is 14.
- ਚਾਪ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਇੱਕ ਰੇਖਿਕ ਮਾਪ ਹੈ। The arc length is a linear measure.

Surface area and volume (ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਆਇਤਨ)

- A cylindrical pencil sharpened at one edge is the combination of
(a) a cone and a cylinder   (b) frustum of a cone and a cylinder
(c) a hemisphere and a cylinder   (d) two cylinders

ਇੱਕ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ ਪੈਨਸਿਲ ਸੁਮੇਲ ਹੈ

- (a) ਇੱਕ ਸ਼ੰਕੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ   (b) ਇੱਕ ਸ਼ੰਕੂ ਦਾ ਛਿੰਨਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ
(c) ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ   (d) ਦੋ ਸਿਲੰਡਰ

- The volume of cylinder having height 'h' and radius of base 'r' is
ਉਚਾਈ 'h' ਅਤੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ 'r' ਵਾਲੇ ਸਿਲੰਡਰ ਦਾ ਆਇਤਨ ਹੈ

- (a) $\frac{1}{3}\pi r^2 h$ (b) $\frac{4}{3}\pi r^2 h$ (c) $\pi r^2 h$ (d) $\pi r^3 h$

- The volume of cone having height 'h' and radius of base 'r' is
ਉਚਾਈ 'h' ਅਤੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ 'r' ਵਾਲੇ ਸ਼ੰਕੂ ਦਾ ਆਇਤਨ ਹੈ

- (a) $\frac{1}{3}\pi r^2 h$ (b) $\frac{4}{3}\pi r^2 h$ (c) $\pi r^2 h$ (d) $\pi r^3 h$

- The curved surface area of a sphere is 616 cm². Its radius is
ਇੱਕ ਗੋਲੇ ਦਾ ਵਕਰ ਸਤ੍ਹਾ ਖੇਤਰਫਲ 616 cm² ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਹੈ

- (a) 7 cm   (b) 5 cm   (c) 6 cm   (d) 8 cm

- Two cubes each of side 'a' are joined end to end to form a solid(cuboid). Find the volume of the resulting cuboid.
ਹਰ ਪਾਸੇ 'a' ਦੇ ਦੋ ਘਣ ਇੱਕ ਘਣਾਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘਣਾਕਾਰ ਦਾ ਆਇਤਨ ਹੈ

- (a) a³   (b) 2a³   (c) 3a³   (d) 4a³

- The radii of two cylinders are in the ratio of 2:3 and their heights are in the ratio 5: 3. Find the ratio of their volumes.
ਦੋ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ 2:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ 5:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਇਤਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ

ਪਤਾ ਕਰੋ।

- (a) 27:20   (b) 20:27   (c) 4:9   (d) 9:4

- A cylinder and a cone area of same base radius and of same height. The ratio of the volume of cylinder to that of cone is:

ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ ਅਤੇ ਸੰਕੂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਉਚਾਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਿਲੰਡਰ ਦਾ ਆਇਤਨ ਅਤੇ ਸੰਕੂ ਦੇ ਆਇਤਨ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

- (a) 3:1 (b) 1:3 (c) 2:3 (d) 1:1

8. The surface areas of two spheres are in the ratio 16:9. The ratio of their volumes is:

ਦੋ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 16:9 ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਇਤਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ:

- (a) 64:27 (b) 4:3 (c) 16:9 (d) 163: 93.

9. The volumes of two spheres are in the ratio 125:64. The ratio of their surface areas is:

ਦੋ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਆਇਤਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 125:64 ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ:

- (a) 5:4 (b) 4:5 (c) 25:16 (d) 16:25

10. What will be the ratio of the surface area and volume of a sphere?

ਗੋਲੇ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਤੇ ਘਣਫਲ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

- (a) 3:1 (b) 2:1 (c) 4:3 (d) 1:3

11. How many cubes of edge 2cm can be made from a cube of edge 8cm.

8 ਸਮ ਭੁਜਾ ਵਾਲੇ ਘਣ ਤੋਂ 2 ਸਮ ਭੁਜਾ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਘਣ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

- (a) 64 (b) 80 (c) 32 (d) 48

12. If the radius of a sphere becomes 2 times, then its surface area will become:

- (a) 2 times (b) 3 times (c) 4 times (d) 8 times.

ਜੇਕਰ ਗੋਲੇ ਦਾ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਦੁਗਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕਿੰਨੇ ਗੁਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ:

- (a) ਦੋਗੁਣਾ (b) ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ (c) ਚਾਰ ਗੁਣਾ (d) ਅਠ ਗੁਣਾ

Choose the true or false option for the following questions:

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

1. Two cylinders have equal volume will always have equal surface area. (True/False)

ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਆਇਤਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

2. The ratio of volume of cylinder and cone is 3:1. (True/False)

ਸਿਲੰਡਰ ਅਤੇ ਸੰਕੂ ਦੇ ਆਇਤਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 3:1 ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

3. The volume of cylinder is $\pi r^2 h$ whose height is 'h' and radius r. (True/False)

ਉਚਾਈ 'h' ਅਤੇ ਅਰਧ ਵਿਆਸ 'r' ਵਾਲੇ ਸਿਲੰਡਰ ਦਾ ਆਇਤਨ $\pi r^2 h$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

4. The volume of cube is $6a^3 \text{ cm}^3$ having edge 'a' cm. (True/False)

ਘਣ ਦਾ ਆਇਤਨ $6a^3 \text{ cm}^3$ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕਿਨਾਰਾ 'a' cm ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

5. Total surface area of hemisphere of radius 'r' is $2\pi r^2$. (True or False)

ਅਰਧ ਵਿਆਸ 'r' ਵਾਲੇ ਅਰਧ ਗੋਲੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ $2\pi r^2$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

6. Surface area of sphere of radius 'r' is $4\pi r^2$. (True or False)

ਗੋਲੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ $4\pi r^2$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

7. Curved surface area of hemisphere of radius 'r' is $2\pi r^2$. (True or False)

ਅਰਧ ਵਿਆਸ 'r' ਵਾਲੇ ਅਰਧ ਗੋਲੇ ਦੀ ਵਕਰ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ $2\pi r^2$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

Choose the correct option to fill in the blanks in the following questions:

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ:

1. Two cubes each with 6 cm edge are joined end to end. The volume of the resulting cuboid is.....

6 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਾਲੇ ਦੋ ਘਣ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘਣ ਦਾ ਆਇਤਨ..... ਹੈ।

- (a) 280 cm^3 (b) 360 cm^2 (c) 216 cm^2 (d) 432 cm^2

2. The surface area of a cuboid is..... ਘਣ ਦਾ ਕੁੱਲ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ..... ਹੈ।

- (a) $2(lb + bh + lh)$ (b) $3(lb + bh + lh)$ (c) $2(lb - bh - lh)$ (d) $3(lb - bh - lh)$

3. A cube of side 4 cm is cut into cubes of side 1 cm, then total number of the small cubes are.....

ਭੁਜਾਂ 4 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਘਣ ਨੂੰ 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਘਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਘਣਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ..... ਹੈ।

- (a) 16 (b) 32 (c) 48 (d) 64

4. A solid formed on revolving a right angled triangle about its height is.....

- (a) cylinder (b) sphere (c) right circular cone (d) None of these

ਇੱਕ ਸਮਕੋਣੀ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਉਚਾਈ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੇ ਘੁਮਾਉਣ ਤੇ ..... ਠੋਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(a) ਸਿਲੰਡਰ (b) ਗੋਲਾ (c) ਸੰਕੂ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

5. The surface area of a cube if edge 'a' is..... ਭੁਜਾਂ 'a' ਵਾਲੇ ਘਣ ਦਾ ਕੁੱਲ ਸਤ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ..... ਹੈ।

(a) $7a^2$ (b) $6a^2$ (c) $6a^3$ (d) $5a^2$

Probability

Each question carry One mark.

1. On tossing a coin the probability of occurring head is

ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਛਾਲਣ ਤੇ ਚਿੱਤ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

(a) 1 (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{4}$ (d) 0

2. On throwing a dice, the probability of getting prime number is

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਤੇ, ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

(a) 1 (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{4}$ (d) $\frac{1}{3}$

3. On throwing a dice, the probability of getting even number is

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਤੇ, ਜਿਸਤ ਸੰਖਿਆ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

(a) $\frac{1}{3}$ (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{4}$ (d) 0

4. A card is drawn from the set of 52 cards. The probability of getting a queen card is $\frac{1}{13}$. (T/F)

52 ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਗਮ ਦਾ ਪੱਤਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ $\frac{1}{13}$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

5. Two players, Sangeet and Rashmi, play a tennis match. The probability of Sangeet winning the match is 0.62. The probability that Rashmi will win the match is .....

ਦੋ ਖਿਡਾਰੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਰਸ਼ਮੀ ਟੈਨਿਸ ਦਾ ਮੈਚ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 0.62 ਹੈ। ਰਸ਼ਮੀ ਦੇ ਮੈਚ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ..... ਹੋਵੇਗੀ ?

6. From a well-shuffled deck of 52 cards, the probability of getting a king is

ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਟੀ ਗਈ 52 ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

(a) $\frac{1}{3}$ (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{4}$ (d) $\frac{1}{13}$

7. In a bag, there are 5 red balls and 7 black balls. The probability of getting black ball is.....

ਇੱਕ ਬੈਗ ਦੇ ਵਿੱਚ 5 ਲਾਲ ਗੋਦਾਂ ਅਤੇ 7 ਕਾਲੀਆਂ ਗੋਦਾਂ ਹਨ। ਕਾਲੀ ਗੋਦ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ..... ਹੈ।

8. If the probability of an event happening is 0.7, then the probability that event will not happen is 0.7 (T/F)

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 0.7 ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 0.7 ਹੋਵੇਗੀ । (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

9. A number is chosen at random from 1 to 10. The probability of selecting a number multiple of 2 is.....

1 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਗੁਣਜ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ..... ਹੋਵੇਗੀ

10. Two unbiased coins are tossed simultaneously, the probability of getting two heads is

ਦੋ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਉਛਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਚਿੱਤ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

(a) $\frac{1}{3}$ (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{4}$ (d) $\frac{1}{6}$

11. A coin is thrown twice. The probability that at least one head is obtained is

ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਉਛਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਚਿੱਤ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ

(a) $\frac{1}{3}$ (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{4}$ (d) $\frac{1}{6}$

12. A ticket is drawn at random from a bag containing tickets numbered from 1 to 40. The probability that the selected ticket has a number which is a multiple of 5 is $\frac{1}{5}$. (T/F)

ਇੱਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 40 ਟਿਕਟਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਟਿਕਟ ਅਚਾਨਕ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੱਢੀ ਗਈ ਟਿਕਟ 5 ਦਾ ਗੁਣਜ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ $\frac{1}{5}$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

13. On throwing a dice, the probability of getting a number greater than 5 is.....

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਤੇ 5 ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੰਬਰ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ..... ਹੈ।

14. A card is selected at random from a well shuffled pack of 52 cards. The probability of getting red card is $\frac{13}{52}$ (T/F)

52 ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਅਚਾਨਕ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਪੱਤਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ $\frac{13}{52}$ ਹੈ। (ਸਹੀ/ਗਲਤ)

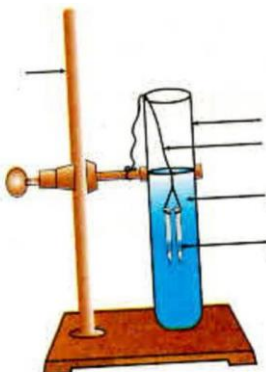
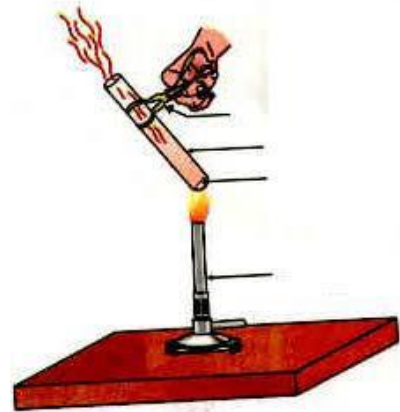
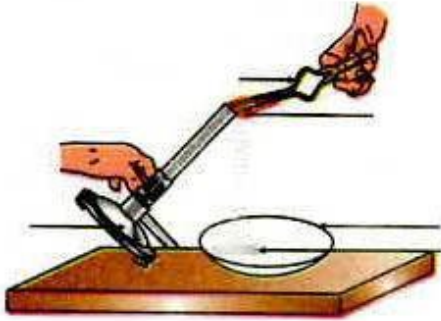

CEP PHASE-2 (2024-25)

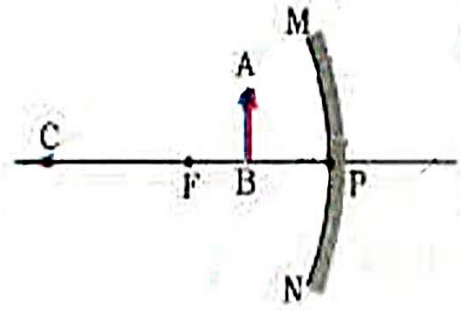
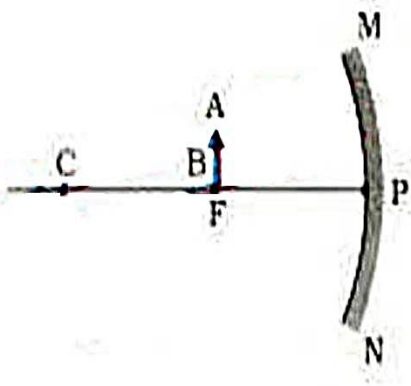
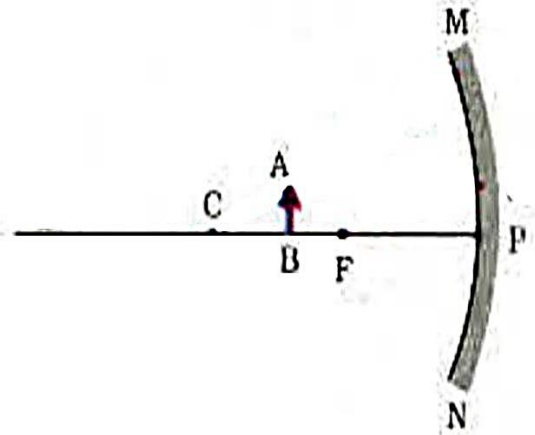
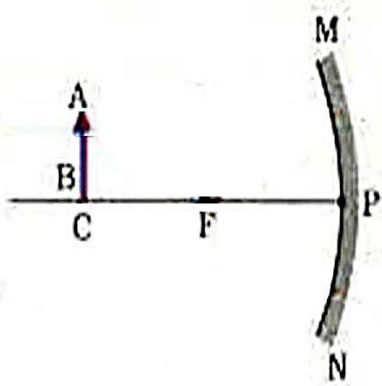
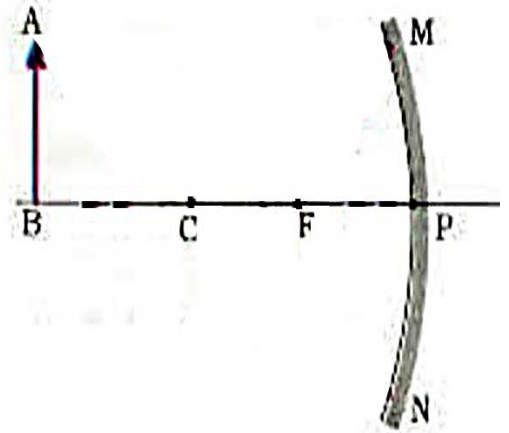
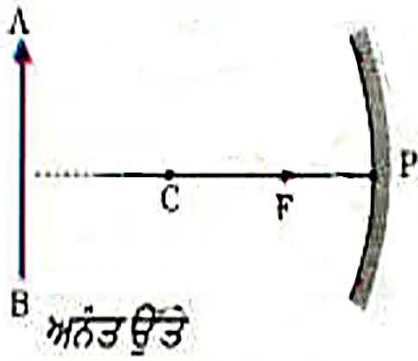
ਜਮਾਤ: ਦੱਸਵੀਂ

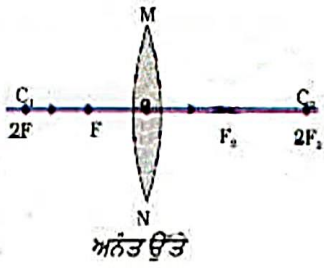
ਵਿਸ਼ਾ: ਸਾਇੰਸ

ਸਾਫ-ਸਾਫ ਲਿਖਾਈ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ ਲੇਬਲ ਕਰੋ।
(ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ)

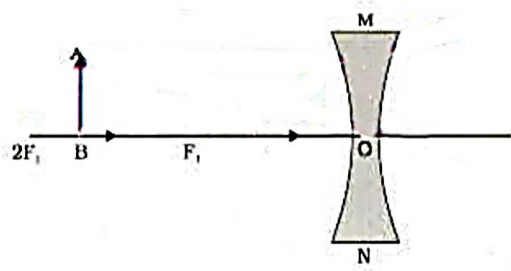
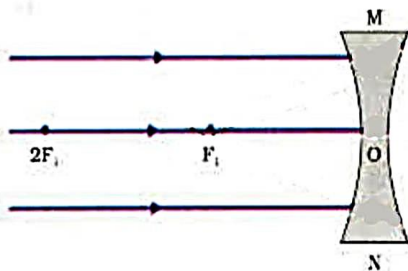
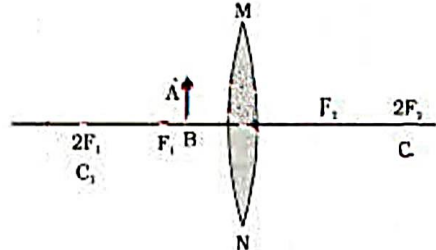
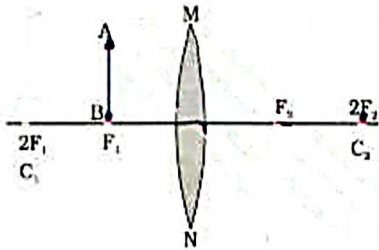
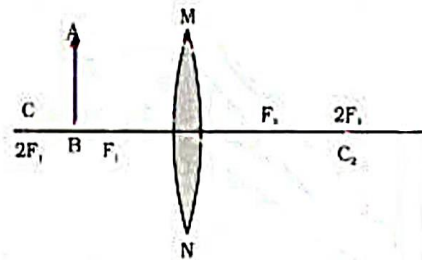
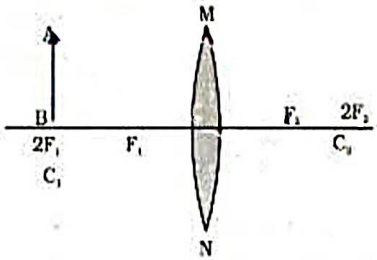
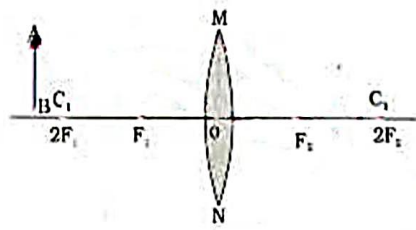

ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।

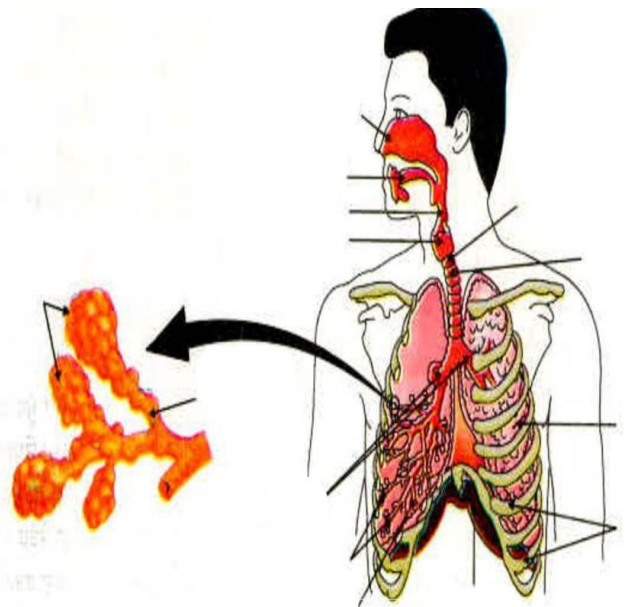
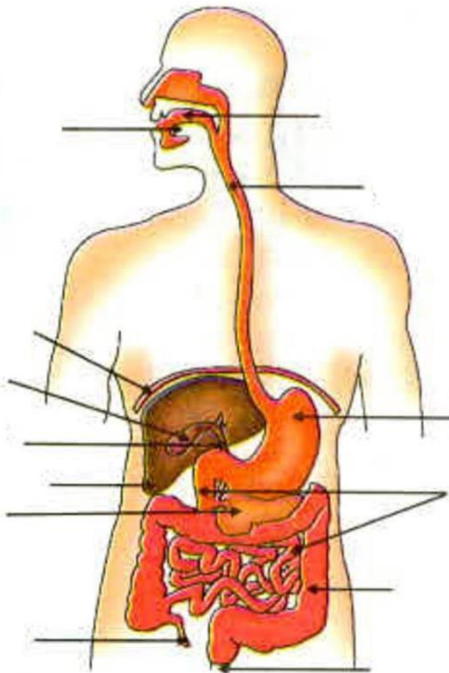
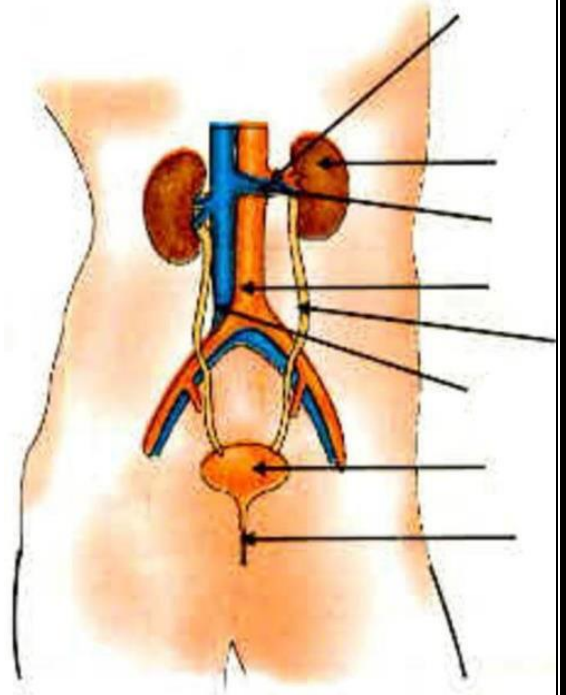
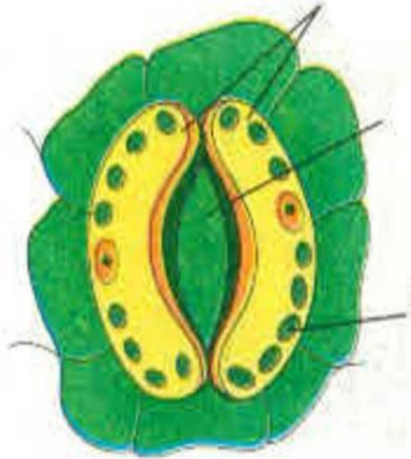

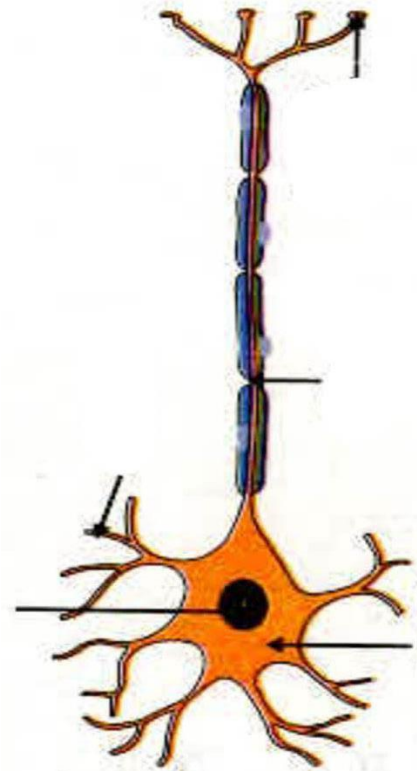
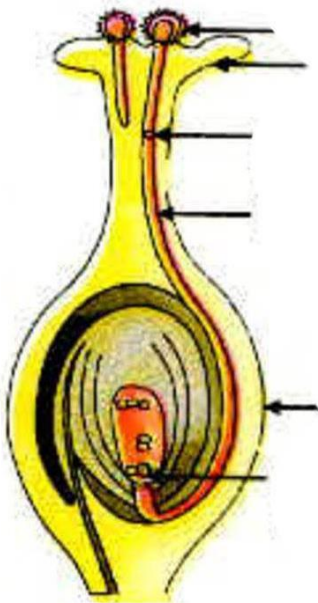
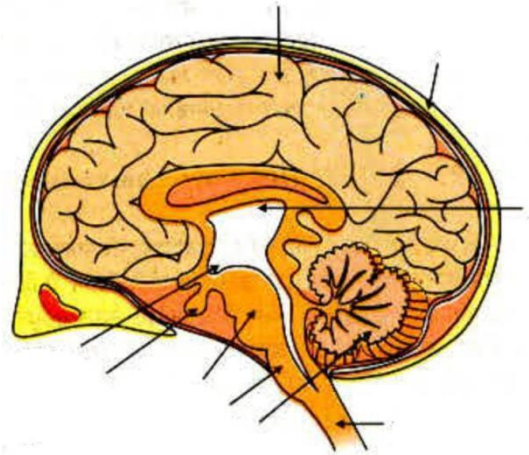
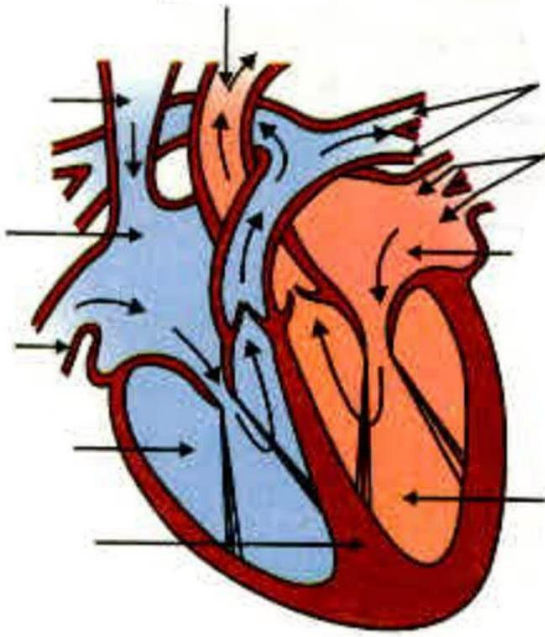

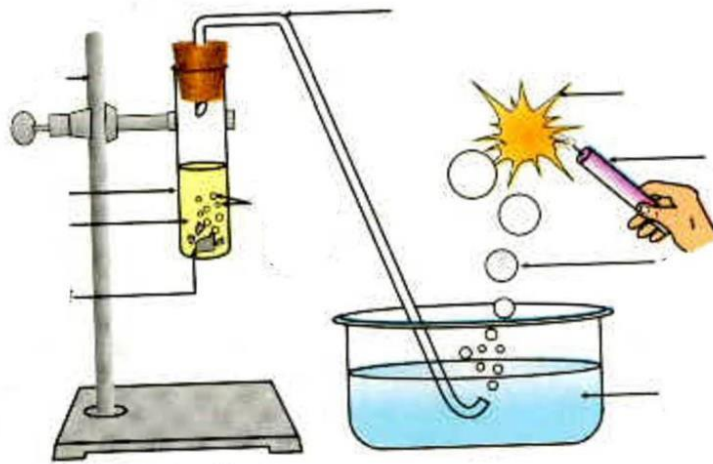
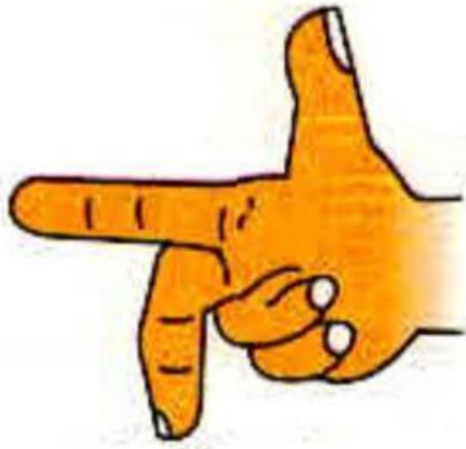
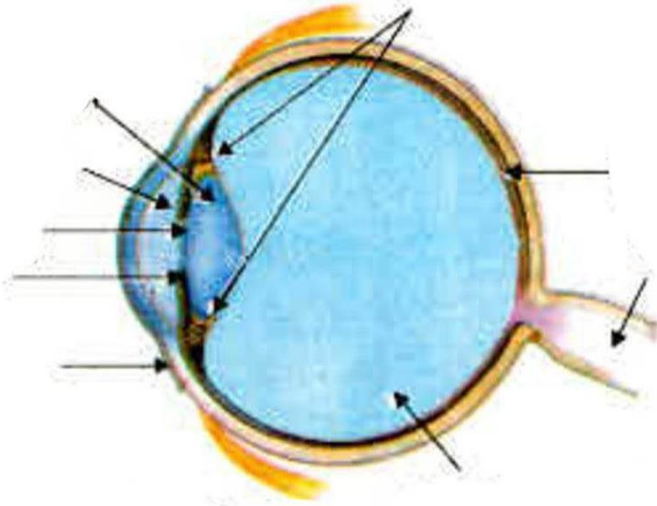
ਅਨੰਤ ਉੱਤੇ

ਸਾਫ-ਸਾਫ ਲਿਖਾਈ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ ਲੇਬਲ ਕਰੋ।
(ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ)

1. 5 cm ਲੰਬੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ 10 cm ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਭਿਸਾਰੀ ਲੈਨਜ਼ ਤੋਂ 25 cm ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਰਨ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਗਿਆਤ ਕਰੋ।

ਹੱਲ:- $u = -25\text{cm}$ $f = 10\text{cm}$

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{v} - \frac{1}{u}$$

$$\frac{1}{10} = \frac{1}{v} + \frac{1}{25} = \frac{25 + v}{25v}$$

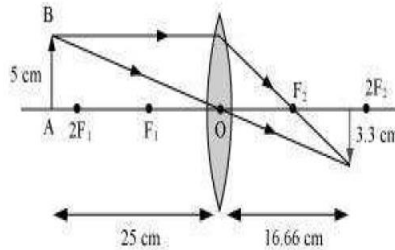
$$v = \frac{250}{15} = 16.66\text{cm}$$

$$m = +\frac{v}{u} = \frac{16.66}{-25} = -0.66$$

$$m = \frac{I}{O}$$

$$I = m \times O = -0.66 \times 5 = -3.3\text{cm}$$

ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਫਾਰਮੂਲੇ

$$\diamond \frac{1}{f} = \frac{1}{v} - \frac{1}{u}$$

$$\diamond m =$$

$$\frac{I}{O}$$

$$\diamond P = \frac{1}{f}$$

2. 15 cm ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਵਤਲ ਲੈਨਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਲੈਨਜ਼ ਤੋਂ 10 cm ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਲੈਨਜ਼ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ? ਕਿਰਨ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।

ਹੱਲ:- $f = -15\text{cm}$ $v = -10\text{cm}$

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{v} - \frac{1}{u}$$

$$\frac{1}{u} = \frac{1}{v} - \frac{1}{f} = -\frac{1}{10} - \frac{1}{(-15)} = -\frac{1}{10} + \frac{1}{15}$$

$$\frac{1}{u} = -\frac{5}{150}$$

$$u = -30\text{cm}$$

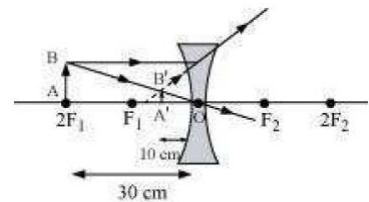
3. ਉਸ ਲੈਨਜ਼ ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਗਿਆਤ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ $-2.0 D$ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਲੈਨਜ਼ ਹੈ?

ਹੱਲ:- $P = -2D$

$$P = \frac{1}{f}$$

$$f = \frac{1}{P} = \frac{-1}{2} = -0.5\text{m}$$

ਅਵਤਲ ਲੈਨਜ਼ ਹੈ

4. ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ $+1.5 D$ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਲੈਨਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੈਨਜ਼ ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ ਗਿਆਤ ਕਰੋ। ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਲੈਨਜ਼ ਅਭਿਸਾਰੀ ਜਾਂ ਅਪਸਾਰੀ ਹੈ?

$$\text{ਹੱਲ: } - P = \frac{1}{f}$$

$$P = 1.5D$$

$$f = \frac{1}{P} = \frac{10}{15}$$

$$f = 0.66 \text{ m}$$

ਅਭਿਸਾਰੀ ਲੈਨਜ਼ ਹੈ।

u = ਵਸਤੂ ਦੀ ਦੂਰੀ
 v = ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਦੀ ਦੂਰੀ
 f = ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ
 P = ਸ਼ਕਤੀ
 O = ਵਸਤੂ ਦਾ ਆਕਾਰ
 I = ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਦਾ ਆਕਾਰ
 m = ਵਡਦਰਸ਼ਨ
 R = ਗੋਲਾਈਦਾਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ

5. ਉੱਤਲ ਦਰਪਣ ਦੀ ਫੋਕਸ ਦੂਰੀ 20 cm ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਗੋਲਾਈਦਾਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਹੱਲ:

$$R = 2f$$

$$R = 2 \times 20$$

$$R = 40 \text{ cm}$$

6. $9V$ ਦੀ ਬੈਟਰੀ ਨੂੰ $0.2\Omega, 0.3\Omega, 0.4\Omega, 0.5\Omega$ ਅਤੇ 12Ω ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕਾਂ ਨਾਲ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 12Ω ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਹੋਵੇਗੀ?

$$\text{ਹੱਲ: } R = 0.2 + 0.3 + 0.4 + 0.5 + 12$$

$$R = 13.4\Omega$$

$$V = IR$$

$$I = \frac{V}{R} = \frac{9}{13.4} = 0.671A$$

7. ਇਹ ਦਰਸਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 6Ω ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋੜੋਗੇ ਕਿ ਸੰਯੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ:

(i) 9Ω , (ii) 4Ω ਹੋਵੇ।

ਹੱਲ: (i) ਦੋ ਸਮਾਂਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੜੀਬੱਧ

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{6} + \frac{1}{6} = \frac{2}{6} = \frac{1}{3}$$

$$R = 3\Omega$$

$$R = 3 + 6$$

$$R = 9\Omega$$

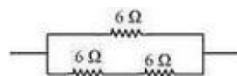
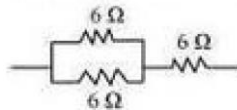
(ii) ਦੋ ਲੜੀਬੱਧ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਂਤਰ

$$R = 6 + 6 = 12\Omega$$

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{6} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{1}{R} = \frac{2+1}{12} = \frac{3}{12} = \frac{1}{4}$$

$$R = 4\Omega$$

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਾਰਮੂਲੇ

$$\diamond V = IR$$

$$\diamond P = \frac{E}{t}$$

$$\diamond P = \frac{V^2}{R}$$

$$\diamond \frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_1}$$

$$\diamond R = R_1 + R_2$$

8. ਕਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਬਿਜਲਈ ਊਰਜਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; $250W$ ਦਾ ਟੀ.ਵੀ. ਸੈੱਟ ਜੋ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ $1200 W$ ਦਾ ਟੇਸਟਰ ਜੋ 10 ਮਿੰਟ ਲਈ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਹੱਲ:

ਟੀ.ਵੀ.

$$P = 250W$$

$$t = 60 \times 60S$$

$$t = 3600S$$

$$E = P \times t$$

$$E = 250 \times 3600$$

$$E = 9 \times 10^5 J$$

ਟੇਸਟਰ

$$P = 1200W$$

$$t = 10 \times 60 = 600S$$

$$E = P \times t$$

$$E = 1200 \times 600$$

$$E = 7.2 \times 10^5 J$$

ਟੀਵੀ ਵੱਧ ਬਿਜਲਈ ਊਰਜਾ ਦੀ ਖਪਤ ਕਰੇਗਾ।

9. $220V$ ਦੀ ਬਿਜਲਈ ਲਾਇਨ ਉੱਤੇ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਲਬ ਨੂੰ $10W$ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ $220V$ ਲਾਇਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਤ ਅਧਿਕਤਮ ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ $5A$ ਹੈ ਤਦ ਇਸ ਲਾਇਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਬੱਲਬ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਹੱਲ: $V = 220V$

$$P = 10W$$

$$I = 5A \quad n = ?$$

$$R_1 = \frac{V^2}{P} = \frac{(220)^2}{10} = 4840\Omega$$

$$R = \frac{V}{I} = \frac{220}{5} = 44\Omega$$

$$n = \frac{R_1}{R} = \frac{4840}{44}$$

$$n = 110$$

110 ਬਲਬ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਜੋੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

R = ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ
 V = ਵੋਲਟੇਜ
 I = ਕਰੰਟ
 P = ਬਿਜਲਈ ਸ਼ਕਤੀ

E = ਬਿਜਲਈ ਊਰਜਾ
 t = ਸਮਾਂ
 n = ਗਿਣਤੀ

10. ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਤੇ $12V$ ਦੀ ਬੈਟਰੀ ਜੋੜਨ ਤੇ ਸਰਕਟ ਵਿੱਚ $2.5 mA$ ਬਿਜਲਈ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਰੋਧ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

ਹੱਲ: $V = 12V$ $I = 2.5 \times 10^{-3}A$

$$R = ?$$

$$V = IR$$

$$R = \frac{V}{I} = \frac{12}{2.5 \times 10^{-3}}$$

$$R = 4.8 \times 10^3 \Omega$$

CEP Phase-2 (2024-25)
Class: 10th Subject: Social Science
Part-A (Geography)

Multiple Choice Questions:-

- 1) Under which of the following types of resources can tidal energy be put?**
(a) Renewable (b) Abiotic (c) Human-made (d) Non-renewable
- 2) Which of the following disasters does Punjab often face?**
(a) Droughts (b) Cyclones (c) Earthquakes (d) Floods
- 3) In which of the following states is black soil found?**
(a) Jammu and Kashmir (b) Rajasthan (c) Gujarat (d) Jharkhand
- 4) What is the land that becomes unfit for cultivation known as?**
(a) Fallow land (b) Barren land (c) Bad land (d) Net sown area
- 5) Who said, "There is enough for everyone's needs but not for everyone's greed."**
(a) Jawahar Lal Nehru (b) Boutros Boutros Ghali
(c) Barak Obama (d) Mahatma Gandhi
- 6) How many Biogeographic zones does India have ?**
(a) 7 (b) 10 (c) 9 (d) 11
- 7) There are ..... Biodiversity hotspots in India:**
(a) 4 (b) 5 (c) 6 (d) 7
- 8) Indian govt. has established _____ Biosphere reserves in India.**
(a) 12 (b) 14 (c) 16 (d) 18
- 9) Which pair among the following is least found in Punjab presently ?**
(a) Pigeon and Monkey (b) Parrot and Horse
(c) Sparrow and Cat (d) Crow and Dog
- 10) ..... % water on the earth is salt water and ..... % is fresh water.**
(a) 97, 03 (b) 95, 05 (c) 90, 10 (d) 98, 02
- 11) When was Swachh Bharat Mission-Grameen (SBM-G) launched ?**
(a) 2010 (b) 2012 (c) 2014 (d) 2016
- 12) Agriculture is ..... economic activity.**
(a) Primary (b) Secondary (c) Tertiary (d) Quaternary
- 13) Which type of agriculture is Primitive?**
(a) Subsistence Agriculture (b) Shifting Agriculture
(c) Extensive Agriculture (d) None of these
- 14) What does 'Operation Flood' relate to?**
(a) Flooding in India (b) Revolution in milk production
(c) Revolution in poultry (d) Joining of river project
- 15) Which is the largest Jute producing region in the world?**
(a) Punjab plains (b) Kashmir valley
(c) Tamilnadu ghats (d) Sundarbans
- 16) Which of the following is a characteristic of 'minerals'?**
(a) Homogenous (b) Naturally occurring substance
(c) Definable internal structure (d) All of the above

One Mark Important Questions:-

- (1) Name three states having black soil and name the crops which are mainly grown there.
(2) What type of soil is found in the river deltas of the eastern coast?

- (3) What is meant by disaster management?
- (4) Define Biogeography.
- (5) Define the terms (a) The Biotic Province (b) Ecotone (c) Biome
- (6) What is a Dam?
- (7) What do you mean by Global Hunger Index?
- (8) Write about Major crops of Kharif season.
- (9) What are Metallic minerals?
- (10) Name any 5 coal producing states of India.
- (11) Write the names of types of Iron ore with their iron content.
- (12) Which area is known as 'Ruhar of India',?
- (13) Write a note on Fossil fuels.
- (14) What is manufacturing?
- (15) Name any three physical factors for the location of the industry.
- (16) Name any three human factors for the location of an industry.
- (17) State any three merits of roadways.
- (18) What is meant by trade? What is the difference between international and local trade?
- (19) Write any 4 advantages of water transport.
- (20) Name some leading Airlines of India.

Three marks questions:-

1. What are the biotic and abiotic resources? Give some examples.
2. Name the types of Biodiversity.
3. Name the Biodiversity Hotspots of India.
4. Write a short note on Sundarbans.
5. Write a note about location of 'Gulf of Mannar.'
6. How are Biodiversity and economic development helpful to one another ?
7. What is importance of Himalayas as biodiversity region of India ?
8. Explain how does water become a renewable resource?
9. Which state of India is known as 'Garden of Spices' & Why?
10. Why is agriculture important to us?
11. What do you understand by Non-conventional energy resources ?
12. Write a note on mineral wealth of Punjab.
13. What are basic industries? Give examples.
14. Name the important raw materials used in the manufacturing of cement.
15. Which are the major basis for classification of industries? Name them.
16. Name the major industrial regions of India.
17. Why is food processing required?
18. Where and why is rail transport the most convenient means of transportation?
19. What is the significance of the border roads?

Part-B (ECONOMICS)

(1) Material welfare definition of Economics was given by:

- (a) Alfred Marshall   (b) Adam Smith   (c) A.C. Pigou   (d) Samuelson

(2) Balance of Payment is related with:

- (a) **Open Economy** (b) Closed Economy (c) Private Economy (d) Free Economy

(3) Economic Development Includes:

- (a) Quantitative Changes (b) Qualitative Changes
(c) **Both a and b** (d) Standard of Living

(4) PQLI was designed by:

- (a) **Morris D. Morris** (b) United Nations Development Programme
(c) UNO (d) United Nations Children's Fund

(5) What is the ratio of BPL population of Kerala?

- (a) 6.05% (b) 7.00% (c) **7.05%** (d) 7.10%

(6) What percentage of India's population lives under BPL according to the census of 2011 ?

- (a) 20.9% (b) **21.9%** (c) 22.9% (d) 23.9%

(7) Maternal Mortality Rate is measured as the number of deaths of mothers while giving birth to ..... number of children.

- (a) 1000 (b) 10000 (c) **100000** (d) 1000000

(8) Which one of the following is not a function of money?

- (a) Medium of Exchange (b) Measure of Value
(c) Store of Value (d) **Saving account**

(9) Overall growth rate of service sector during the planning period is:

- (a) 8% (b) **9%** (c) 10% (d) 11%

(10) The average annual growth rate of population in India is:

- (a) 1.6% (b) **1.7%** (c) 1.8% (d) 1.9%

(11) Service sector is contributing almost _____ percentage in India's foreign trade.

- (a) 19% (b) **20%** (c) 21% (d) 22%

(12) What was/were the major reasons to adopt new economic policy ?

- (a) deficit in balance of payment (b) hike in inflation rate
(c) decrease in foreign exchange reserves (d) **all of the above**

(13) What are the benefits of fair globalisation?

- (a) Equal benefits for all
(b) Equal opportunities for skilled and unskilled labour
(c) **Both a and b**
(d) None of above

(14) AGMARK is a logo for:

- (a) Safety Products (b) Jewellery
(c) **Agricultural Products** (d) Processed Food

(15) National Level consumer courts deal with the claims of rupees (₹) exceeding:

- (a) 25 Lakh (b) **1 Crore** (c) 50 Lakh (d) 5 Lakh

Important one mark questions:-

- (1) What do you mean by Economics?
(2) What do you mean by scarcity?
(3) What do you mean by Micro Economics?

- (4) What do you mean by Macro Economics?
- (5) What is consumption?
- (6) Who is a consumer?
- (7) What is an investment?
- (8) What is meant by saving?
- (9) Define Inflation.
- (10) Define supply of money.
- (11) Define government budget.
- (12) List some of the sources of government's income.
- (13) List some of the items of government's expenditure.
- (14) What do you mean by deficit financing?
- (15) What do you mean by public finance?
- (16) What is public debt?
- (17) What do you mean by growth rate?
- (18) What do you mean by Balance of Payment?
- (19) What is monetary policy?
- (20) What do you mean by Fiscal policy of the government?
- (21) What do you mean by Economic Development?
- (22) What do you mean by Economic growth?
- (23) What is meant by sustainable development?
- (24) What do you mean by National Income?
- (25) What do you mean by Per Capita Income?

Fill in the blanks:-

- (1) The word Economics has been taken from **Greek** language.
- (2) The Greek language word for Micro economics is **MIKROS**.
- (3) Consumption is related to **use** various goods and services.
- (4) The word Inflation has been taken from the **INFLATE** word.
- (5) The government budget is presented every year in the parliament on **1st February**.
- (6) Fiscal Policy is the policy related with **income** and **expenditure** of the Government.
- (7) The concept of sustainable development was first of all given in the year **1980**.
- (8) For economic development, national income should be increased for a **longer** time.
- (9) Per capita income means **average** income of a person.
- (10) Infant Mortality Rate of India, according to the census of 2011, was **44**.
- (11) Sex ratio in India, according to the census of 2011, was **943**.
- (12) Literacy rate in India, according to the census of 2011, was **74.04%** .
- (13) PQLI was designed by **Morris.D.Morris**.
- (14) PQLI used(**life expectancy, infant mortality rate, basic literacy index**) **3** indicators of economic development.
- (15) HDI was designed by **United Nations Development Programme in 1990**.

Mark True/ False:-

- (1) Micro Economics deals with the study of the whole economy. (**False**)

- (2) Supply of Money is a stock variable. **(True)**
- (3) Deficit financing is the process of printing new currency notes by the Government. **(True)**
- (4) Saving is that part of income which is not spent. **(True)**
- (5) Economic development is a long term process. **(True)**
- (6) Economic Growth and Economic Development are identical terms. **(False)**
- (7) Gross Domestic Product is a good indicator of Economic Development. **(True)**
- (8) The word Sustainable Development was first of all used by the World Conservation Strategy. **(True)**
- (9) Per Capita Income is the average income of all the residents of an economy. **(True)**
- (10) PQLI was designed by United Nations Development Programme. **(False)**
- (11) HDI includes only income based indicators of economic development. **(False)**
- (12) Punjab is performing well on BPL population as compared to Bihar. **(True)**
- (13) In Bihar, sex ratio is in the favour of females. **(False)**
- (14) Kerala is performing well on literacy ratio as compared to Punjab and Bihar. **(True)**

Three marks questions:-

1. What is the difference between Micro Economics and Macro Economics?
2. What do you mean by sustainable development? Why is it necessary?
3. What are the demerits of barter system?
4. What do you mean by Money?
5. What are the main functions of money?
6. What are the modern forms of money?
7. Explain different sources of credit.
8. What do you mean by Self Help Groups?
9. How can the credit be useful for the customers?
10. What is E-Banking?
11. How can service sector provide stability to the economy?
12. Why did India adopt new economic policy in the year 1991? State reasons.
13. What has been the impact of globalisation on small producers in the country?
14. 'The impact of globalisation has not been uniform on everyone'. Explain this statement.
15. How have the liberalisation of foreign trade and foreign investment policies helped the globalisation process?

Part-C (History)

Multiple Choice Questions:-

- (1) Which of the following names was never given to Punjab?

a) Pentapotamia	c) Taki
b) Tsekai	d) Hodu
- (2) Which frontier of India is Punjab situated in ?

a) North East	b) North West
c) North South	d) South West
- (3) Which river situated in extreme east of Punjab is described in the vedic literature?

a) Indus	b) Jhelum
c) Saraswati	d) Chenab
- (4) What name was given to Punjab by Chinese traveller Hieun Tsang?

a) Tsekai	b) Punjab
c) Brahmaputra	d) Border area state
- (5) In which two provinces was Punjab divided during the Mughal period?

a) Lahore and Peshawar	b) Lahore and Islamabad
------------------------	-------------------------

c) Lahore and Multan

d) Lahore and Sialkot

(6) In 1911 A.D. which British Viceroy separated Delhi from Punjab and made it the capital of India?

a) Lord Curzon

b) Lord Warran Hastings

c) Lord Dalhousie

d) Lord Hardinge

(7) Punjab is a _____ piece of land that lies between the two rivers 'the Yamuna' and 'the Indus'.

a) plains

b) rectangular

c) triangular

d) doab

(8) Through which pass did the foreign invaders come to Punjab?

a) The Tochi

b) The Kuram

c) The Khyber

d) The Bolan

(9) The Himalayas serve as a _____ of Punjab.

a) Diet

b) Happiness

c) Guard

d) Life

(10) Who founded the Lodhi Dynasty?

a) Behlol Khan Lodhi

b) Sikander Lodhi

c) Ibrahim Lodhi

d) Daulat Khan Lodhi

(11) What was the relation of Alam Khan to Ibrahim Lodhi?

a) Son

b) Father

b) Uncle

d) Grandfather

(12) _____ considered themselves the descendants of Bibi Fatima, the daughter of Hazrat Mohammed.

a) Sayyids

b) Ulemas

c) Sardars

d) None of these

(13). Who was the most popular sultan of the Lodhi Dynasty?

a) Behlol Khan Lodhi

b) Sikandar Lodhi

c) Ibrahim Lodhi

d) Daulat Khan Lodhi

(14). Who was appointed as the Nizam of Punjab by Sikandar Lodhi?

a) Behlol Khan Lodhi

b) Daulat Khan Lodhi

c) Ibrahim Lodhi

d) Dilawar Khan

(15). In which two provinces was Punjab divided, during the Lodhi dynasty?

a) Sialkot and Multan

b) Peshawar and Sialkot

c) Sindh and Multan

d) Lahore and Multan

Important one mark questions:-

(1) From which language the word Punjab is combination of?

(2) What was the impact of the partition of India on Punjab?

(3) In which period was Punjab called 'Sapta Sindhu' and why?

(4) Write the names of four Passes situated in the western ranges of the Himalayas.

(5) If Punjab had no Himalayas in the North, what type of area would it have been?

(6) What is the meaning of 'Doab'?

(7) What is the area between the river Satluj and the river Ghaggar called? What are the inhabitants of this area called?

(8) How was the Doab Bist named so? Write the names of any two famous cities of this area.

(9) Why is the Doab Bari called Majha? What are the residents of this area called?

(10) Who was Behlol Khan Lodhi?

(11) Describe any one quality of Ibrahim Lodhi.

(12). Describe two shortcomings of Ibrahim Lodhi.

(13). When did Babur conquer Punjab and whom did he defeat in this battle?

(14). Define the classes into which the Muslim society was divided.

(15). What do you know about the Ulemas?

(16). What was difference between the food of the Hindus and the Muslim societies?

(17). Who were the Sayyids?

(18) Describe the Muslim Middle Class.

- (19). Describe the dress of the Muslim women.
- (20). Describe the sources of entertainment of the Muslims.
- (21) Name the four Banis composed by Guru Nanak Dev Ji.
- (22) Define Langar system.
- (23). Name the Guru who laid the foundation of Baoli at Goindwal Sahib.
- (24). Name the Guru whom Akbar visited at Goindwal.
- (25). Write the objectives of the Masand system.

Three marks questions:-

1. Describe the Sayyidpur attack of Babur.
2. Write in brief the concept of God of Guru Nanak Dev Ji.
3. Which places did Guru Nanak Dev Ji visit during his Second Udasi (travel)?
4. Describe the sacred thread ceremony of Guru Nanak Dev Ji.
5. What professions did Guru Nanak Ji adopt in his early life?
6. Write about the places Guru Nanak Dev Ji visited during his First Udasi (Travel).
7. Write about the important places visited by Guru Nanak Sahib Ji during the Third Udasi (Travel).
8. Give details of the times spent by Guru Nanak Dev Ji at Kartarpur.
9. Describe the Baoli Sahib (Source of water) at Goindwal Sahib.
10. What is the meaning of Manji system and why was it started?
11. How did Guru Amar Das Ji separate the Sikhs from the Udasi sect?
12. What reforms were introduced in marriage ceremonies by Guru Amar Das Ji ?
13. Write about the Anand Sahib.
- 14 . Write about the foundation of Ramdaspora or Amritsar.
15. Write about Harmandar Sahib.
16. What do you know about Tarn Taran Sahib?
17. What were the benefits of the Masand System for Sikh religion?
18. Write about the daily life of Guru Hargobind Sahib Ji.
19. What do you know about the Akal Takhat?
20. Throw light on any four works done by Guru Angad Dev Ji for the development of Sikhism.
- 21 . Write a note on the martyrdom of Guru Arjan Dev Ji.
22. Write about Ranjit Singh's childhood and education.
23. Describe the events of bravery of Ranjit Singh's childhood.
24. Describe the events of conquest of Lahore by Ranjit Singh.

Part-D (Civics)

Multiple Choice Questions:-

- (1) By which amendment was the word secularism incorporated in the Constitution of India?
  - a) 43rd Amendment
  - b) 42nd Amendment
  - c) 46th Amendment
  - d) 44th Amendment
- (2) According to which Article of the Constitution do the Indian citizens have various type of freedoms?
  - a) 9th
  - b) 19th
  - c) 29th
  - d) 39th
- (3) Constitution is a fundamental _____ document.
  - a) formal
  - b) essential
  - c) legal
  - d) non-essential

(4) Constitution of India was passed by the Constituent Assembly on:

- a) 26 Jan. 1950
c) 26 Jan. 1949
b) 26 Nov. 1949
d) 26 Nov. 1950

(5) Who is the head of country according to the Constitution?

- a) Chief Minister
c) **President**
b) Prime Minister
d) Judge of High Court

(6). What is the nature of the constitution of England?

- a) Rigid
c) Rigid and Flexible
b) **Flexible**
d) None of these

(7) Who heads the cabinet?

- a) **Prime Minister**
c) Speaker
b) President
d) Home Minister

(8). According to the Indian Constitution, what is minimum age to become a voter?

- a) 21 years
c) **18 years**
b) 19 years
d) 25 years

(9). According to Right against Exploitation, a child below _____ age can't be placed in any factory to do a job.

- a) 18years
c) **14 years**
b) 12 years
d) 15 years

(10) Specify one of the topics in the concurrent list:-

- a) Railways and Defence
c) **Labour welfare**
b) Public health
d) Local government

(11) The highest court of the state is: -

- a) District Court
c) **High Court**
b) Session Court
d) Supreme Court

(12) According to the constitution, what is the maximum number of members in the State Legislative Assembly?

- a) 545
b) **500**
c) 250
d) 117

(13) Democracy is a government of the people, for the people and by the people. Who said this?

- a) Lenin
b) **Abraham Lincoln**
c) Aristotle
d) Mahatma Gandhi

(14) When was the 'Panchsheel' agreement signed between India and China ?

- a) 1947 AD.
b) **1954 AD.**
c) 1962 AD.
d) 1971 AD.

(15) How many founding members of the United Nations Organisation were there?

- a) 10
b) **51**
c) 192
d) 5

Important one mark questions:-

- (1). What do you mean by constitution?
- (2). With what words does the Preamble begin?
- (3). Enumerate any one feature of the constitution.
- (4). Enumerate any one feature of Indian Federation.
- (5). Mention any one fundamental right of the Indian citizens.
- (6). Enumerate any one fundamental duty of Indian citizens.
- (7) What is the maximum number of the members of Lok Sabha?
- (8) How is the Speaker of the Lok Sabha appointed?
- (9) What is the maximum and minimum number of the members of the Legislative Assembly?
- (10) What is the minimum age required to become a member of the Legislative Assembly?
- (11) How many members can be of the Legislative Council?
- (12) How many types of election methods are there?
- (13) What do you mean by Public Opinion?
- (14) Mention four basic principles of India's foreign policy.

(15) What do you mean by Panchsheel?

Three marks questions:-

1. Explain the basic difference between fundamental rights and directive principles.
2. Give detail of any three important functions of the Prime Minister.
3. Explain the emergency powers of the President.
4. Briefly describe the administrative powers of the Governor of the State.
5. Describe the process of appointment of the Chief Minister of the state.
6. Describe the four powers of the state legislature.
7. Explain discretionary powers of a Governor.
8. Explain the four functions of the Council of Ministers.
9. How does a declaration of the breakdown of constitutional machinery effect the state government ?
10. Describe the legislative, administrative and financial relationship between the Center and the States.
11. Describe the appellate jurisdiction of the High Court.
12. Describe the role of Public Opinion.

Class: 10th Solved Map Files Link

<https://drive.google.com/drive/folders/1RcF2vu2usZ5KW2GtfU4NycrqAmkigIS0?usp=sharing>

Map Practice:

1. Mark the area of India under forests :2021 (States and Union Territories with most and least forests), mark one area each of black soil, red soil, alluvial soil, laterite soil, dry and mountaineous soil.
2. Mark the various Biodiversity zones, Ramsar Convention Centers and Biodiversity Areas in the map of India.
3. Mark the major riverine multipurpose projects and lakes in the map of India.
4. Mark any two places of major industries in the map of India: Iron and Steel plant, Cotton Textile Industry, Fertilizer Industry and Sugar Industry.
5. Mark major battles of Sri Guru Gobind Singh Ji in the map of Punjab before 1947AD
6. Mark major battles of Baba Banda Singh Bahadur in the map of Punjab before 1947AD.
7. Mark the battles of first Anglo-Sikh war in (1845-46 AD) in the map of Punjab before 1947 AD.
8. Mark the battles of second Anglo-Sikh war in (1848-49 AD.) in the map of Punjab before 1947 AD.

Contribution by: Hardevinder Singh (S.A.S. Nagar), Ranjit Kaur (Gurdaspur) & Neha Kansal (Moga)